

● مطالعات تاریخی

و دروازه‌ها و منظور نمودن اصول گذشته در طرح جامع .
 ۳ - آشنازی به مران شهر و گوشش در بازگردانیدن حیات این مران .
 ۴ - آگاهی دقیق بوضع اثار تاریخی شهر و گوشش در ترمیم آنها و احیای ارزش ساخته‌ها با مطالعه جگونلش قرار گرفتن آنها در شهر .
 ۵ - آشنازی به تاریخ بازار تبریز و منظور نمودن آن بصورت يك هرگز قطعی و زنده در شهر و پیش‌بینی در مورد رفع نمود تاسیس و تجهیزات آن .

● مطالعات جغرافیائی و جمعیت :

منطقه مورد مطالعه قسمتی از دره تیجه رود است که در بستر وسطی رود به طرف دریاچه رضائیه و در اعتداد دوه سهند مثنی را بوجود می‌آورد که شاخ شمالي ان با تپه‌ها و عوارض نسبتاً مرتفع مشخص می‌شود و شاخ جنوبی آنرا کوهستان سهند تشکیل می‌دهد . جمله تبریز در راس هشت مذکور فرار گرفته .
 تبریز بین ۴۲۸ درجه شمالی و ۴۶ درجه شرقی از نصف‌النهار گردیموج و در ارتفاع حدود ۱۳۴۰ متری از سطح دریا قرار دارد .
 رطوبت نسبی تبریز در حوالی هاد آذر بین ۶۹ تا ۸۷ درجه و در ماه فروردین بین ۳۲ و ۶۱ درجه می‌باشد .
 میزان بارندگی بطور تقریب، حداقل ۷۴ میلیمتر در ماه فروردین و حداقل یک میلیمتر در مرداد ثبت شده است و جمی متوسط می‌چهار سال به ۳۱۸ میلیمتر رسیده است .

در مورد آبیهای جاری ، چون در این منطقه آب و هوای نامتعادل است در فصل بهار سیل آبیهای مخرب بوجود می‌آورد در حالیکه در تابستان این رودها بکل خشک و فاقد آب است .

مهمنترین این رویدخانه‌ها عبارتند از : آب سهند - آجی‌چای (تلهخه رود) اوچان چای مهران رود (لیوان) زنجاناب اسکو .

وزش باد - بادهای تبریز از جهات مختلف به شهر می‌وزد لکن مهمترین آنها باد شرقی است که مدام و قوی بوده و ۳۱ ر.م. متوسط بادهای این منطقه را تشکیل می‌دهد (با سرعان حدود ۱۶ کیلومتر در ساعت) . درجه حرارت - ظرف چند سال اخیر متوسط حداقل درجه حرارت در دی ماه ۵ درجه زیر صفر و متوسط حداقل گرما در مرداد ۳۷ درجه بوده است .

بین سالهای ۸۳۹ تا ۸۷۲ حکومت سلاطین قراقویبلو و آق قویبلو تبریز توسعه پیشتری باقته و پادتر شد . و ساخته‌ان مسجد کبود و کاخ پذیر ائم هفت ایتی (هفت ابریز) در آن بنادرید .

از سال ۱۰۱۹ هجری ابتدای حکومت صفویه ، با حمله عثمانی‌ها خرابی مجدد شهر صورت گرفت و تا زمان سلطنت شاه عباس ادامه یافت .

حاج خلیفه بسال ۱۰۴۵ میتویسد « در اثر حمله عثمانی‌ها بازها شهر ویران شد و شبی غازان نیز از خرابکاری‌های عثمانی در اهان نماند و حتی سر بازان عثمانی در خانه میوه شهر را نیز ریشه کن کردند . »

در سال ۱۰۴۶ تاواریه سیاح فرانسوی میتویسد « اهمیت خاصی که این شهر دارد از نظر آن است که در آن طبق تنازع خطوط بازگانی عثمانی - روسیه - هندوستان و ایران قرار گرفته و دارای موقعیت اقتصادی جالی است . »

در سال ۱۲۲۰ تانکواز همراهان زیرالاگاردان سفیر نایلشون میتویسد « جمیعت شهر تبریز ۶۰ هزار نفر است و این شهر در زمان عباس میرزا آبادی مجدد یافت و حصار بلندی بدور آن کشیده شد . »

در سال ۱۲۲۹ یعنی اشغال آذربایجان توسط دولت عثمانی ، جنگ جهانی اول و انقلاب مشروطیت ، تبریز دچار رکود متناوب و نسبتاً طولانی می‌شود .

دوران پهلوی شروع مجدد آبادی تبریز . ایجاد شاهراه اقتصادی - پارک گلستان - ساخته‌ان های شهرسازی - دانشرایعالی - سیلو - پاشگاه افران . تاسیس کارخانه کبریت سازی - نیزرسی و برق .

بعد از سقوط حکومت دموکراتها :
 ساخته‌ان های داشگاه ، توسعه شبکه لوله کشی ، احداث خیابانهای جدید ، ساخته‌ان ادارات دولتی ، ایستگاه راه آهن ، ساخته‌ان مدارس و کبریت جمیعت این شهر در آن تاریخ بوده است .

مجدداً در سال ۱۳۴۴ هجری زلزله مهیبین پنجاه هزار نفر از اهالی شهر را هلاک کرد و این رقم نشان دهنده آبادی و کبریت جمیعت این شهر در آن تاریخ بوده است .

ناظر خسرو قیادیانی در سال ۱۳۸ میتویسد : « این شهر بلندآبادی است با حصار و قلعه و خانه‌های زیاد و طول و عرض آن بگام هر یک هزار و چهارصد بود . »

پیدایش زبان ترکی در این شهر با گریختن ترکان غزیر ، ازیم لشکر کشی سلطان محمود غزنوی بهین الهرین و مستقر شدن آنان در تبریز آغاز می‌شود .

تاریخ شهر تبریز در طرح جامع تها از دید شهرسازی پرسی شده است و در آن مسائلی نظیر چگونگی پیدایش شهر ، تحولات شهرسازی ، عناصر اصلی شهر و اثار تاریخی ، تأثیر حواضت بر روی بافت شهر و غیره مطرح می‌باشد و در این زمینه مراجعه به نوشته‌های سیاحتی که در دوران‌های مختلف از تبریز گذشته‌ان دمک زیادی به مطالعات تاریخی بافت شهر تبریز نموده است .

طبق نوشته‌های مورخین یونانی محلی که شهر تبریز بر روی آن بنای شده است قبل از اسلام منطقه‌ای ایاد بوده و اقوام مختلف در آن ناحیه سکونت داشته‌اند . علاوه بر این فرار گرفتن این محل در میان حرکت اقوام مختلف مانند اوراتورها ، مادها ، پارس‌ها و غیره هر قیا به آبادی آن دمک نموده است .

در سال ۱۷۵ هجری ، بعد از استیلای عرب بر آذربایجان طایقه‌ای از قبیله « ازد » از بین مهاجرت نموده و در این منطقه مستقر شدند . باین ترتیب اولین دیوار قلعه تبریز در دوره این طایقه بنای شد .

یک سیاح ترک در سال ۲۶۰ هجری میتویسد : « زلزله سال ۲۴۴ هجری قسمت اعظم شهر را ویران کرد و پامر توکل عباس از تو اقدام به بنای شهر گردید و حصار مستحکم تری بدور آن کشیده شد . »

مجدداً در سال ۱۳۴۴ هجری زلزله مهیبین پنجاه هزار نفر از اهالی شهر را هلاک کرد و این رقم نشان دهنده آبادی و کبریت جمیعت این شهر در آن تاریخ بوده است .

ناظر خسرو قیادیانی در سال ۱۳۸ میتویسد : « این شهر بلندآبادی است با حصار و قلعه و خانه‌های زیاد و طول و عرض آن بگام هر یک هزار و چهارصد بود . »

تبریز در سال ۱۵۷۰ هجری در زمان حکومت قزل ارسلان بمجای اردبیل به پایتخت انتخاب شد . و در سال ۱۷۰۲ غازان خان به آبادی قلعه تبریز پرداخت و باروی جدیدی به طول ۴۰۰ کام بدور آن کشید .

نتیجه‌گیری :

- ۱ - بررسی امکانات اطراف شهر تبریز توسعه شهر در ۲۵ سال آینده.
 - ۲ - تاثیر باد اصلی در تعیین منطقه سنتی و همچنین نقاط مسکونی.
 - ۳ - امکانات جغرافیائی برای ایجاد محله کشاورزی در شمال شهر.
 - ۴ - بررسی آبیهای جاری.
- جمعیت :

کلابیخو سفیر اسپانیا در سال ۸۰۶ هجری مبنی است « در تبریز دویست هزار خانوار مسکن دارند » مورخین دیگری حدود سال ۹۰۷ هجری تبریز را سیصد و هشتاد و پنج هزار نفر ذکر کردند. شاردن در سال ۱۰۸۴ هجری مبنی است : « تبریز حدود سیصد هزار نفر جمعیت دارد ».

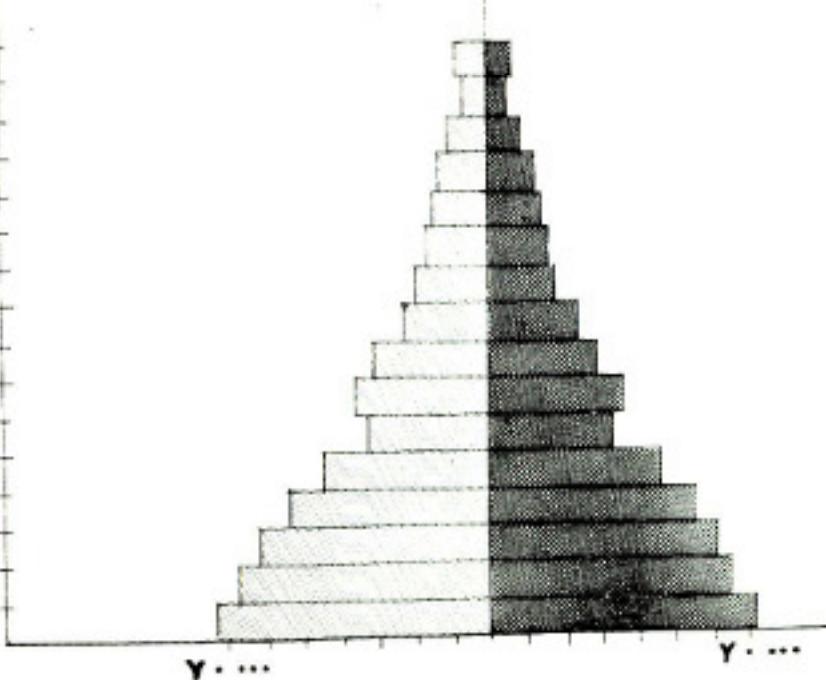
● سرشماری و نوبه‌گیری :

۱۳۱۹	سرشماری سال
در تبریز	۲۱۳۵۵۴۲ نفر
۱۲۳۵	سرشماری
در تبریز	۲۸۹۰۹۹۶ نفر
۱۳۴۳	سرشماری
در تبریز	۳۹۷۶۰۲ نفر
۱۳۴۵	سرشماری
در تبریز	۴۰۳۴۱۳ نفر
	با آمار اخیر تبریز از نظر جمعیت
	چهارمین شهر ایران میباشد.

۱۳۲۰

زن

مرد

هم سنی جمعیت در سال ۱۳۲۰

۳ - جمعیت فعال - مردم از جمعیت

تبریز بین سالین ۲۰ تا ۶۴ سال است : سنتی فعالیت‌های مختلف.

۴ - جمعیت پیر و از کار افتاده ۴٪ از جمعیت تبریز را تشکیل میدهد. این رقم در طول اجرای طرح جامع برآمده افزایش خواهد یافت.

بهادرت :

درصد مهاجرین در سرشماری سال ۱۳۳۵ بسبت کل جمعیت ۴۰٪ درصد بوده است در حالیکه در سرشماری سال ۱۳۴۵ این رقم به ۴۰٪ رسیده است. تبریز یک شهر مهاجرپذیر است. جداول نشان میدهد که تراکم رقم مهاجرین در گروههای ۱۵ تا ۳۴ سال قرار دارد.

۵ - مهاجرین ۱۵ تا ۱۹

۶ - مهاجرین ۲۰ تا ۲۴

۷ - مهاجرین ۲۵ تا ۲۹

۸ - مهاجرین ۳۰ تا ۳۴

۹ - ارقام بالا نشان میدهد که بیشتر مهاجرین جزو نیروی فعال میباشند و میتوان چنین استنباط کرد که بیشتر مهاجرین افراد جوانی هستند که بمنظور یافتن کار و یا اشتغال به تحصیل به تبریز می‌آیند. این مهاجرین ازدهات و شهرهای اطراف تبریز به آنچه روی می‌آورند.

۱۰ - پیش‌بینی جمعیت برای ۲۵ سال آینده

۱۱ - با توجه به افزایش جمعیت در ۲۵ سال آینده و با توجه به گروههای سنی و با استفاده از ضرائب سازمان ملل متحد و مطابق با مطالعه فرخ باروری و ضرب گروههای سنی شهر محاسبه شده است.

۱۲ - با این ترتیب پیش‌بینی میشود که جمعیت تبریز در ۲۵ سال آینده به ۱۶۱۰ نفر خواهد رسید.

نتیجه‌گیری :

۱ - پیش‌بینی و توسعه توزیع صحیح مرکز فرهنگی و بهداشتی در طرح جامع.

۲ - پیش‌بینی و تامین سطوح لازم برای تامین مسکن.

۳ - جلوگیری از مهاجرت غیر معقول - زیرا باید توجه داشت که با توسعه فعالیتهای اقتصادی میزان مهاجرت به تبریز افزایش خواهد یافت و طبیعی است که اغلب آنها تیز سکته شهرهای اطراف خواهند بود و مسلمان عیزان مهاجرت پیش از احتیاج به تبریز کار جدید است. از این‌رو باید با یک سیاست معقول و با برنامه‌های پلندمنت در شهرهای اطراف میزان این مهاجرت را تعدیل کرد و همراه با پیشرفت‌های صنعتی و اقتصادی تبریز موجباتی برای جلوگیری از مهاجرت سکنه این شهرها فراهم نمود.

جاده پیشنهادی

بنظرور کمک به جاده سنتو و تامین ارتباط بیشتری با اروپا و کشورهای همچو از غربی در صورت ایجاد جاده کوتاهی از میاندوآب به خانه در ایران و جاده کوهه دیگری از خانه بهاریل در عراق میتوان تبریز را به استانبول سپس اروپا اتصال داد. این جاده برخلاف جاده ترکیه تماماً از دشت میکند و بمقدار قابل ملاحظه‌ای ترافیک این منطقه را تسهیل میکند و سرعت بیشتری بان میدهد. ایجاد این جاده کمک موثری در افزایش اهمیت تجارتی تبریز داشته و این شهر را برس راه توریست‌ها فرار میدهد.

نقش منطقه آذربایجان در کشور :

منطقه آذربایجان یکی از مهمترین مراکز کشاورزی و دامداری کشور است. دشت مغان که از نظر کشاورزی دارای اهمیت زیادی میباشد، در شمال تبریز قرار گرفته و سمعت آن بالغ بر ۳۵۰ هزار هکتار میباشد. منطقه آذربایجان ضمن دارا بودن استعداد کشاورزی قابلیت پذیرش تأسیسات علمی صنعتی را نیز دارد. موقعیت طبیعی ممتاز و آب و هوای مساعد و وجود منابع فراوان اعم از مادی و نیروی انسانی از دیرباز به این منطقه اهمیت اقتصادی خاص بخشیده است. و سمعت منطقه آذربایجان ۱۰۹ هزار کیلومتر مربع یعنی ۶٪ کل مساحت ایران است و جمعیت آن در سرشماری سال ۱۳۴۵ بالغ بر ۳۳ میلیون نفر معادل ۴٪ جمعیت کل کشور را تشکیل میدهد.

محصولات عمده کشاورزی آذربایجان را غلات - جبووات - انواع میوه و خشکبار و نباتات صنعتی و میغی جات تشکیل میدهد. خشکبار آذربایجان قسم اعظم خشکبار صادراتی کشور است.

در مورد وضع صنعتی آذربایجان آمار موجود نشان میدهد که حدود ۱۰۰ هزار نفر در این منطقه بدغایتیهای صنعتی مشغولند و از این عده ۱۰ هزار نفر در صنایع کوچک دستی مشغول میباشند. این ارقام با توجه به آمار کل در مملکت کم است. آذربایجان تاکنون تها ۲٪ کل کارگران صنعتی کشور را دارا یوده است. اکنون با برنامه‌های جدید دولت بدون شک در این مورد نیز دگرگونی قابل توجهی در آذربایجان روی خواهد داد.

تبریز با توجه به موقعیت خاص جغرافیائی که دارد، یکی از مهمترین شهرهای ارتباطی ایران است و از نظر حمل و نقل مناطقی دارای اهمیت بسزایی است. تبریز در مسیر مبادلات و رفت و آمد شرق و غرب واقع شده و ایران را از طرفی بهاری و روسیه و از طرف دیگر در مسیر جاده طولی آسیائی قرار داده که اروپا را به ایانکوک متصل مینماید. بازار تبریز مستقیماً با بازارهای خارجی در تماس بوده و کالاهای صادراتی این مستقیماً بخارج حمل میشود. از طرفی با توجه به اینکه توریسم در جهان پتدربیج پسوی شرق هنایل میشود تبریز اولین پاییگاه این جاده در ایران خواهد بود.

جاده‌ها :

مهمنه‌های ارتباطی تبریز با سایر نقاط عبارت است از:

جاده تبریز بازگان - جلفا

این جاده تبریز را از طریق مرند به جلفا مرز روییه و از طریق خوی و باکو به بازگان هزار کیله متصل می‌سازد تعداد متوسط وسایط نقلیه روزانه ۲۳۰۰ دستگاه یعنی معادل ۰٪ کل رفت و آمد است.

جاده تبریز - تهران

این جاده تبریز را از طریق میانه - زنجان - قزوین به تهران متصل مینماید. تعداد متوسط وسایط نقلیه روزانه ۱۸۰۰ دستگاه یعنی معادل ۳٪ کل رفت و آمد است.

جاده تبریز - مراغه

این جاده تبریز را از طریق آذربایجان به مراغه و سپس به کردستان متصل مینماید. تعداد وسایط نقلیه روزانه ۱۶۰۰ معادل با ۲٪ کل رفت و آمد است.

جاده تبریز - ارسپاران

این جاده تبریز را از طریق اهر - مشکین شهر - اردبیل به آستانه و بحر خزر متصل می‌سازد. تعداد متوسط وسایط نقلیه روزانه ۱۵۰ دستگاه یعنی معادل با ۳٪ کل رفت و آمد است.

جاده تهران تبریز با دارا بودن ۵۵٪ اتومبیل سواری و جاده بازگان با دارا بودن ۲۴٪ کامیون مهمترین جاده‌های این منطقه میباشند.

● ارتباط داخلی و بین‌المللی

تبریز و موقعیت

آن در منطقه :

م.أ.

● ناصلیات و تجهیزات شهری :

۱ - پهداشت

در حال حاضر تبریز دارای ۲۷ بیمارستان (۱۹۹۷ تخت) یک اسایشگاه ملولین و یک اسایشگاه جذامیان است و برای هر ۴۰۳ نفر یک تخت و برای هر ۲۴۵۴ نفر یک پزشک وجود دارد .
۳۴ درمانهای و ۱۴ آزمایشگاه و
دارد .
توزیع مرکز پاسمندان و تزریقات در تبریز وجود دارد .

نیزه‌گیری و پیشرفت‌های آینده :
۱ - ایجاد سپاه پهداشت در روستاهای موجب خواهد شد تا از هجوم بیماران دهان اطراف شهر جلو بتریز شود .
۲ - تامین غبود مرکز پهداشتی و تخت‌های بیمارستانی .
۳ - توزیع صحیح این مرکز در سطح شهر .

۲ - آموزش و پرورش
تبریز ۴۲۶۹۸ داش آموز پسر دارد که در ۵۸ دیستان و ۱۳ دیبرستان دولتی و تعداد داش آموزان دختر ۲۱۴۷۵ نفر است که در ۴۳ دیستان و ۶ دیبرستان دولتی متغول به تحصیل می‌باشند و سطح کلیه این مرکز حدود ۱۸۹۷۸۵ مترمربع است .
از طرف دیگر ۱۲۶۶۶ داش آموز دختر و پسر نیز در ۵۲ دیستان و دیبرستان هنلی تحصیل می‌کنند . همچنین در تبریز ۷ هنرستان حرفه‌ای پسرانه با ۹۸۳ هنرجو و ۴ هنرستان حرفه‌ای دخترانه با ۵۴۰ هنرجو دو هنرستان مختلف با ۱۲۲ هنرجو دارد که جمما ۴۶۴۴ نفر در آنها مشغول فراگرفتن فنون مختلف می‌باشند .

۳ - ایجاد مرکز بزرگ صنعتی در کار شاهراه ترازیتی و راه آهن .
۴ - ایجاد مرکز جدید حرفه‌ای .
۳ - ایجاد مرکز صنعتی کوکوک در شهرهای اطراف تبریز برای تقلیل مهاجرت .

آب
در حال حاضر مصرف آب سرانه ۷۵ لیتر در روزبوده که با توجه به توسعه‌پهداشت باید به ۱۵۰ لیتر در روز برسد .
سه مخزن آب به ظرفیت ۱۳۵۰۰ متر مکعب تامین آب مصرفی فعلی را مینماید .
دو مخزن در شاهکل بظرفیت ۱۶۶۰۰۰ متر مکعب در دست ساخته‌اند است این مخازن بویله حفر چندین حلقه چاه عمیق در

در تبریز به ترتیبات عمومی چندان توجه نشده بود و تقریب محدود اغلب شامل دید و بازدیدهای فامیلی - شرکت در مراسم منتهی و احیان رفتن به قهوه‌خانه بوده است .
در سالهای اخیر وسائل عمومی دیگری مانند سینما - پارک عمومی و پاسگاه در تبریز ایجاد شده .

نتیجه‌گیری :
۱ - هم‌مان با توسعه‌صنعتی و اقتصادی

دره لیتوان و ۹ رشته قنات تامین می‌کردد .
این منابع با اختصار مصرف سرانه در آینده نصف اب مصرفی جمعیت را در ۲۵ سال آینده مینماید .

برق
کارخانجات مولده برق تبریز ۸ واحد است که ۲ واحد آن مربوط به سازمان اب و برق آذربایجان می‌باشد . میزان تولید برق تبریز ۲۶۷۹۵ کیلووات است . در این شهر ۴۱۳ مترک وجود دارد . میزان مصرف برق در امور صنعتی و کشاورزی ۱۲٪ مصارف خانگی ۶۲٪ و مصارف روشانی شهر ۲۶٪ کل تولید می‌باشد . مصرف سرانه برق تبریز حدود ۵۳ کیلووات است و نسبت پسایر شهرهای بزرگ ایران در سطح پائینی قرار دارد . استفاده از برق مدارس که ۲۱۰۰۰ کیلووات آن سهم ایران می‌باشد در آینده وسیله خوبی برای تامین افزایش تناضای برق در این ناحیه خواهد بود .
تلنلن
با افتتاح مرکز خود کار تبریز در سال ۱۳۴۹ تعداد مترکین به ۳۵۰۰ نفر رسیده است . شهر تبریز بویله ۱۰ کابل کاریز با نتایل مختلف نشور ارتباط دارد .

آتش‌نشانی
در نیجه فشار کم آب در لوله‌ها نمیتوان در حال حاضر از شهرهای آتش‌نشانی بطور کامل استفاده نموده و تنها وسیله‌داره اتش‌نشانی جند استگاه اتوبوسی است و متأسفانه در شهر تنها یک استگاه آتش‌نشانی وجود دارد و شهر تبریز از این نظر فوق العاده ضعیف است و خوشبختانه تاکنون آتش‌سوزی مهمی در این شهر روى نداده ولی هر گاه چنین حادثه‌ای اتفاق افتاد سازمان آتش‌نشانی این شهر قادر به مقابله با آن نخواهد بود .
فضل‌آب

شهر تبریز از نظر دفع فاضلاب و بخصوص سیال‌ها ، در موضعی می‌باشد . این شهر در درای قرار گرفته که خیابان پهلوی نتیریا خط‌التعزیر آنرا تشکیل میدهد .

در طرح جامع دفع فاضل‌آب و همچنین سیال‌بررسی شده و طرحی در این زمینه تهیه گردیده است . در این طرح کلیه فاضل‌آب شهر توسط شبکه‌ای جمع‌آوری شده و پهشان مرکز صنعتی یعنی شمال‌غربی شهر در کنار رودخانه آجی‌چای که بطرف دریاچه رضائیه می‌رود انتقال داده می‌شود .
بعات فتدان کادر فنی و بودجه کافی و از طرفی با توجه به نحوم دفع فاضلاب و آب رودخانه آجی‌چای و دریاچه رضائیه بعلت دارا بودن نمک فراوان در طرح جامع سیستم تصفیه خانه مکانیکی پیشنهاد شده است .

و فرهنگی تبریز ایجاد مرکز جدید تقریبی در طرح جامع پیش‌بینی شده است .

۲ - ایجاد مرکز فرهنگی شهر در اطراف ارک علیشاه .
۳ - ایجاد مرکز تلویزیون تبریز .

۴ - تجارت

مرکز عمله فعالیت‌های تجاری شهر تبریز ، بازار است . این ناحیه از سالها پیش بعض اقتصادی شهر محظوظ می‌شده و بعنوان فعالیت‌های بازارگانی و مرکز تجمع کالا به شمار میرفته است و اکثر کالاهای منطقه آذربایجان و حتی کرمانشاه در آن جمع شده و از آنجا به داخل و یا خارج از کشور توزیع می‌شود . با توجه به توسعه شبکه رام آهن - احداث راههای شوسه و همچنین افزایش مبادلات بازارگانی ، بازار تبریز داشت خود را پیش از پیش بعنوان یک بازار مادر کنند و وارد کنند ایقا خواهد گرد .
در طرح جامع تجهیزات و ناسیان صحیح برای بازار پیش‌بینی شده و توسعه آن در جهت شرق نیز منتظر شده است .

۵ - صنایع

از مجموع ۴۵۶۹۱ نفر کارگران استان آذربایجان شرقی ۳۱۲۷۷ نفر معادل ۶۸٪ در تبریز متغول فعالیت می‌باشند .
صنایع شهر تبریز عبارت است از : پارچه‌بافی - قالی‌بافی - کبریت‌سازی - صابون‌سازی - پشم‌رسی - دیباغی - کفش لباس و غیره .
با توجه به مواد اولیه فراوان و نیروی کار ارزان و امکان مسترس به نیروی برق وسیع و منابع آب کافی می‌توان نتیجه گرفت که امکانات فراوانی در این شهر جوابگوی توسعه صنایع می‌باشد . از طرف دیگر هنرستان صنعتی و آموزشگاه‌های حرفه‌ای و داشکده فنی کلک فراوانی به پرورش نیروی انسانی ماهر و متخصص مینماید .

نتیجه‌گیری و توسعه آینده صنایع ۱ - ایجاد مرکز بزرگ صنعتی در کار شاهراه ترازیتی و راه آهن .

۲ - ایجاد مرکز جدید حرفه‌ای .
۳ - ایجاد مرکز صنعتی کوکوک در شهرهای اطراف تبریز برای تقلیل مهاجرت .

آب
در حال حاضر مصرف آب سرانه ۷۵ لیتر در روزبوده که با توجه به توسعه‌پهداشت باید به ۱۵۰ لیتر در روز برسد .
سه مخزن آب به ظرفیت ۱۳۵۰۰ متر مکعب تامین آب مصرفی فعلی را مینماید .
دو مخزن در شاهکل بظرفیت ۱۶۶۰۰۰ متر مکعب در دست ساخته‌اند است این مخازن بویله حفر چندین حلقه چاه عمیق در

منظره قسمت اعظم شهر بطرق جنوب

مسئله مبذول شده است که سهم توسعه دوره های آخر طرح باید بیش از مراحل اولیه در نظر گرفته شود و حتی الامکان میزان فعالیت های عمرانی در دوره اول طرح دنتر از دوره های دیگر پیش بینی شده است.

۱۰ - حفظ بافت و سیاست شهر - در طرح جامع علاحد توسعه شهر در ۲۵ سال اینده جزئی از شهر بوده و وضع موجود شهر را دکر گون تغواهد کرد . پاین ترتیب بافت شهر موجود بطور کلی در توسعه - اینده حفظ خواهد شد.

۱۱ - حفظ و بازگرداندن ارزش آثار تاریخی - در طرح جامع جدا کنتر کوش بعمل آمده تا کلیه آثار تاریخی شهر که گویای گذشته آن است ارزش روزگار دیرین را باز یافته و راه حل های منطقی در - تکاهداری و احیای هریک از آنها ارائه شده است.

۱۲ - تسهیل در اجرای طرح - طرح جامع از پیشنهاد راه حل های پیچیده اختراز گردیده و پیشنهادات ارائه شده بطور کلی بسیار واضح و روشن بیان شده است . پاین ترتیب مشکلات مقامات مسؤول اجرای این طرح به حداقل تنبلی یافتاده است.

دسترسی و تحرک در داخل شهر و شبکه ارتباطی خارج یکی از هدفهای مهم طرح جامع است .

۵ - پیش بینی توسعه تاسیسات شهری توسعه تاسیسات شهری با توجه به وضع اجتماعی و درآمد مردم و همچنین پیش بینی تحولات آینده و توزیع این تاسیسات و دسترسی با آنها در طرح جامع بررسی شده است.

۶ - تأمین تجهیزات کافی شهری - توسعه تجهیزات شهری مانند آبرسانی و دفعه فاضلاب برق و تلفن - آتش نشانی و غیره مطالب و پیشنهادات مربوطه در طرح جامع منعکس شده است .

۷ - پیش بینی احتیاجات بالقوه به تاسیسات شهری - در نقاط توسعه شهر فضا های باز برای تعبیه تأسیساتی تغییر هتل - زمین های ورزش - باشگاه ها و غیره پیش بینی شده است .

۸ - انعطاف پذیری طرح جامع تبریز در مقام مواجهه با شرائط و مشخصات زمانی متفاوت تهیه شده و آزادی قابل توجهی به مجریان آن داده است .

۹ - مرحله پندي معقول - در مرحله پندي طرح جامع تبریز توجه کافی پاین

● هدفهای طرح جامع

۱ - تأمین مسکن - تأمین مسکن مطابق با معیارهای قابل قبول با توجه به درآمد - خصوصیات اجتماعی و سایر شوابط اصل اولیه طرح جامع است .

۲ - تأمین بهداشت - بررسی بهداشت محیط و واحد های درمانی با توجه به معیار های بین المللی و شرائط بخصوص شهر تبریز بررسی و پیشنهاد شده است .

۳ - تأمین سطح قابل قبول آموزش و پرورش - از این نظر از مدتھا پیش شهر تبریز به سایر شهرهای دیگر ارجحیت دارد بنا بر این در طرح جامع نیز سعی شده است این نسبت قدیمی محفوظ بماند .

۴ - تسهیل در ارتباط شهری - اصل

منظره عمومی منطقه شاه گلی

بررسی جهات توسعه

۱ - توسعه شمالی شهر

در حال حاضر شمال تبریز را محلات و اتیر نشین و مهاجر نشین تشکیل میدهد. این محلات از تجهیزات و تأسیسات شهری برخوردار نیست. واحد های مسکونی این ناحیه هادون معيار بوده و بصورت ایتدائی بنادر دیده است. این ناحیه بزرگترین حوزه توسعی آینده تبریز خواهد بود.

بمنظور توسعی این منطقه و با توجه به دعکنده های اطراف شهر در اراضی شمال تبریز نزدیک رویخانه آجی چای ایجاد دعکنده ای در طرح جامع پیشنهاد شده است که سکنه نواحی توسعی در مرحله اول در آنجا اسکان داده می شوند. باین ترتیب حرفة اغاب ساکنین شمال تبریز که کشاورزی است و مهاجر از اهر هستند حفظ شده و دعکنده بادر اختیار داشتن مزارع کشاورزی مانند دعکنده های قدیم تبریز زندگی نوی را آغاز خواهد کرد.

۲ - توسعه غربی

یکی از جهات عمد توسعه شهر، بطرف غرب می شود. توسعه غربی شامل واحد های صنعتی تجاری و ارتباطی می گردد.

ترمینال های کامیون های باربری در کنار جاده آذربایجان و جاده تهران.

۷ - نگاهداری فضای سبز - در طرح جامع سعی شده است که علاوه بر فضاهای سبز عمومی قدر اعظم فضاهای سبز خصوصی نیز حفظ شود و از قلع درختان آن جلو گیری بعمل آید. در این مورد اقطعات تغییکی در بعضی اقطاعات حداقل ۴۰۰۰ متر مربع تعیین شده است.

۸ - جاده کمر بندی - جاده کمر بندی پیشنهاد شده در طرح جامع تاحدی مشکلات اساسی قراقری شهر تبریز را بر طرف مینماید.

۹ - مرکز شهر - بررسی پیشنهادات مرکز شهر مفصل در فصل جداگانه ای در طرح جامع آمده است.

۱۰ - مرکز صنعتی - در مورد ارتباط های مختلفی که مرکز صنعتی با شهر تبریز خواهد داشت تجزیه و تحلیل مفصلی بعمل آمده و پیشنهادات لازم برای دسترسی تأسیسات - خانه سازی و غیره در طرح جامع تهیه شده است.

۱۱ - تخلیه فاضل آب - تعبیه سیستم فاضل آب یکی از مسائل ویژه شهر تبریز است. در طرح جامع این مطلب اجمالاً بررسی و پیشنهاد شده است.

● مسائل ویژه و مشکلات جاده شهری

با اینرا صحیح طرح جامع ملماً مشکلات موجود و اینده شهر بر طرف شده و توسعه مدنم و منطقی آن تأمین خواهد شد. با شاخت دقیق شهر نیازمندیهای آن از لحاظ اولویت بشرح زیر است:

۱ - اتش نشانی - توزیع صحیح ایستادهای اتش نشانی و تامین سیستم صحیح اتش نشانی برای بازار.

۲ - کورستان - تامین ۱۶۲ هکتار زمین برای ۲۵ سال آینده در چهار نقطه شهر.

۳ - رودخانه - تهیه طرح اجرائی برای اصلاح رودخانه داخل شهر.

۴ - کوره های آجر پزی - انتقال کوره ها به ۷ کیلومتری شمال غربی شهر.

۵ - تغییک اراضی - بررسی دقیق پیشنهادات تغییک اراضی در حین تهیه طرح.

۶ - ترمینالها - تعبیه ترمینال مرکزی مسافر بری در داخل شهر و یک ترمینال در کنار جاده های بازرگان تهران.

ایجاد کارخانجات ماساچین سازی و مساعد کرده اند.

د - با توجه به امکانات این مناطق توسعه جنوبی بیشتر به مکان طبیعته متسوا تعاق خواهد داشت.

در این توسعه پیشنهاد قطعه‌ای از شاهراه سنتو قرار دارد که فوار سیزی به عرض حداقل ۸ متر آنرا احاطه می‌نماید. این شاهراه ارتباط شهر قدیم - نتاط توسعه - مرکز صنعتی - راه آهن - فرودگاه و غیره را بوسیله چند گروه تامین مینماید و باین ترتیب این شاهراه بکی از عوامل مهم ترافیک داخل شهر نیز می‌شود.

● نوسازی و بهسازی

با توجه به بررسی دقیق محلات تبریز برنامه‌های نوسازی یکی از مسائل حساس شهری است که باید با دقت کافی مورد

در اطراف شاه گلی نیز مناطق مسکونی با مخصوصات غیب مناطق مسکونی با غمیشور نظر گرفته شده. ارتباط در این مناطق وسیله یک جاده پیشنهادی تأمین خواهد شد که جاده اهر را بدون ورود به مرکز شهر به مناطق جنوبی و شرقی شهر ارتباط میدهد و باین ترتیب ارتباط این جاده از طریق دعکده پارچه با جاده تهران نیز تأمین می‌گردد.

۴ - توسعه جنوبی

قسم اعظم توسعه مسکونی شهر تبریز بطرف جنوب شهر است. دلال جهت این توسعه مرکب است از:

الف - تزدیکی به مرکز صنعتی - سهولت دسترسی به کلیه نتاط شهر.

ب - شب ملازم دائمی مهند - توسعه شهر بدون اشکالات فنی.

ج - با برآوردن قسم اعظم اراضی

فراتور سازی - لیلاند - مردمیس پنز و نبروگاه تبریز و همچنین افتتاح متابع داخل شهر باین قسم یکی از موجات دشمن شهر را در این جهت فراهم آورده است.

به عوامل فوق ترینیال مسافربری و کامیونها - فرودگاه تبریز و ایستگاه راه آهن اضافه می‌شود. برای تامین ارتباط پیشتری بین شهر و این مناطق توسعه‌ای در

دو طرف خیابان چهارم اردبیله در فاصله چهار راه کلکته‌یی تا ایستگاه راه آهن به حرم ۱۷۵ متر برای ایجاد تأمین عمده فروشی شرکهای بین‌آساهای توریستی -

اباره‌داری - دفاتر مهم تجاری - هتل‌های تجاری و مناطق مسکونی بمحور آپارتمان در طرح جامع بیش بینی شده است. در

مورد محلات غرب تبریز شبه غزان - خطیب - قرمه‌لک و حکم‌آباد با اندکی توسعه و بهسازی پسورد دعکده‌های برای دامداری و پرورش طیور در نظر گرفته شده است. ضمناً بمنظور جدا نمودن مرکز صنعتی از شهر تبریز فضای موجود بمحور خطی حفظ می‌شود در این مناطق شاهراه ترازیت سنتو مرکز صنعتی تبریز را از شمال به رویه وارویا واز جنوب به سایر نتاط ایران و آسیا متصل مینماید.

۳ - توسعه شرقی

در توسعه شرقی شهر به شاه گلی - حفظ فضای سبز با غمیشه و همچنین آثار تاریخی ربع رشدی اهمیت لازم دارد.

توسعه مسکونی در این مناطق بخاطر حفظ نتاط سبز موجود در اطراف با غمیشه

بمحور واحدهای وسیع در نظر گرفته شده است از طرف دیگر در جنوب این مناطق داشتگاه تبریز قرار دارد کهaz ۳۰ هکتار -

صاحت گوتی به سمت جنوب توسعه پیدا کرده و به ۹۰ هکتار خواهد رسید.

چشم انداز شمال شرقی تبریز - منطقه سبز و مسکونی

● مشخصات کلی مناطق نوسازی

مناطق نوسازی از نقاط کاملاً فرسوده برترآمده - قادر تأسیس و تجهیزات شهری انتخاب شده است . طرح جامع برای تجدید بنا و بهبود یافت این حوزه‌ها حق اولویت قائل شده است زیرا تأخیر در اجرای این برنامه مشکلات زیادی را بوجود می‌آورد که مقابله با آنها از نظر فنی و مالی دشوار خواهد بود .

در تشخیص مناطق نوسازی مطالعات زیر انجام شده است :

- ۱ - مطالعه فیزیکی حوزه
- ۲ - ترکیب جمعیت
- ۳ - بررسی اجتماعی
- ۴ - بررسی تأسیسات
- ۵ - بررسی انتقال
- ۶ - بررسی هر آنکه خرید و فروختی
- ۷ - بررسی تجهیزات
- ۸ - بررسی احتیاجات آینده حوزه
- ۹ - بررسی جمعیت آینده حوزه .
- ۱۰ - ارتیاطات
- ۱۱ - محاسبه هزینه‌های نوسازی :
الف - هزینه خرید اراضی و ساختمن
های حوزه نوسازی .

حیاط داخلی یکی از کار و اسراهای - فضای سبز بازار

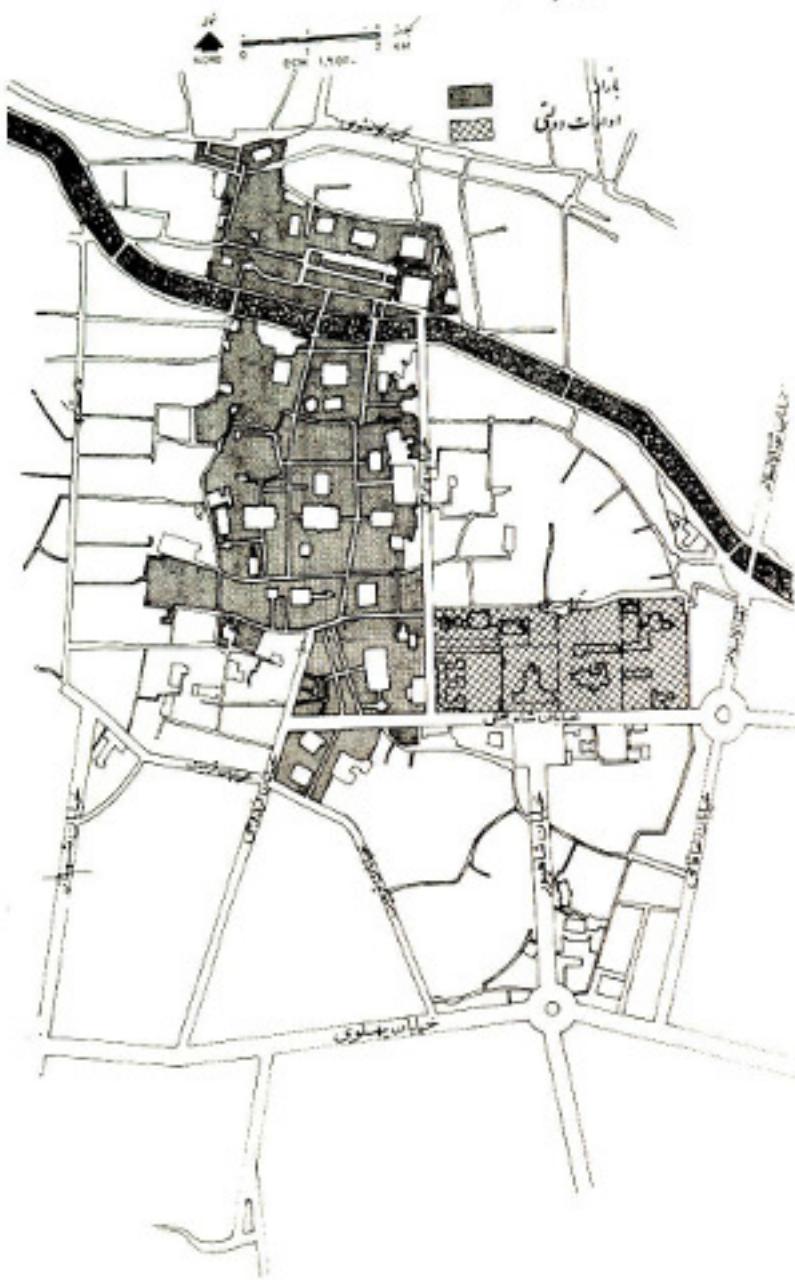
طالعه فرار گیرد . انگیزه‌های مختلفی که در مورد سکوت افراد یک محله در تبریز وجود دارد و در بر قاعده نوسازی مؤثر است بشرح زیر می‌باشد :

- ۱ - هم بستگی‌های فamilی
 - ۲ - دسترسی به محل کار
 - ۳ - علایق سنتی
 - ۴ - عوامل مختلف
- برای اجرای برنامه‌های نوسازی پایستی یک سازمان مخصوص مسؤول تعیین گردد . در وظایف این واحد به مسائل زیر باید توجه نمود :
- ۱ - رفع مخالفت‌های اجرای طرح ایجاد مستگاههای تبلیغاتی برای آشنا نمودن مردم به فوائد این طرح‌ها .
 - ۲ - تقویض اختیارات کافی و قانونی در تملک اراضی یا تخریب و تسطیح خیابانها .
 - ۳ - بودجه کافی اولیه برای کمال های لازم در اجرای طرح نوسازی و وام

- ۲ - ایجاد ساختمان هرتفع تجاری در مداخل اصلی بازار .
- ۳ - ایجاد شبکه ارتباطی کمرنده و پارکینگهای مربوطه .
- ۴ - امکان توسعه بازار بطریخون .
- ۵ - تأمین تاسیسات و تجهیزات شهری داخل بازار و متصرف سریع باها در موقع ضروری .
- ۶ - حفظ و توسعه مناطق سبز داخل بازار .
- ج - رودخانه**
- در مردم رودخانه داخل شهر در طرح جامع مطالعات وسیع انجام شدند از این عامل برای توسعه شبکه ارتباطی ایجاد نوارهای سبز و گردشگارها استفاده شده است .
- د - مرکز اداری
- ارتباط مرکز اداری موجود و پیش بینی حداقل توسعه این تاسیسات و همچنین ایجاد دو پارکینگ اصلی در طرح جامع بررسی شده است .
- ه - مرکز مسکونی
- ایجاد منطقه مسکونی مرتفع در کل مرکز شهر یکی از هدفهای طرح جامع بوده است . این نقطه در فضای سبزی بین مرکز اداری و رودخانه قرار گرفته و بوسیله دو شبکه با جاده های اصلی شهر مربوط میگردد . فضای این آپارتمان ها توسعی فرم مسکونی نامرت و قابل تحریب فعلی خواهد بود . بدینه است سایر قسمتهای مسکونی مرکز شهر که مناسب تشخیص داده شده حفظ خواهد شد .
- و - مرکز فرهنگی
- ایجاد یک مرکز فرهنگی مجهز برای شهر تبریز که حتی المقدور در مرکز شهر فرار بگیرد یکی از ایده های اصلی طرح جامع بوده است . پس از بررسی های زیاد محدوده ارک بین منظور انتخاب گردیدند عوامل اصلی این انتخاب عبارتند از :
- ۱ - شرکت دادن بنای فراموش شده ارک در بافت فعال شهر .
- ۲ - موجود بودن شبکه ارتباطی بین این منطقه و مرکز اصلی شهر بخصوص خیابان فردوسی در محور منتهه .
- ۳ - وسعت منطقه و امکان ایجاد فضای سبز در داخل مرکز فرهنگی برای مرکز شهر .
- محوطه ارک با وسعتی معادل ۷۰ هکتار در طرح جامع شامل کتابخانه - موزه - تالر و سالن اجتماعات شهر خواهد بود . برای دسترسی از خیابان شهناز باین مجموعه علاوه بر عبور و سائل تقلیل فضای سبزی از طریق تعریض کوچه و المان به خیابان شهناز تأمین شده است .
- و - باین ترتیب سعی خواهد شد حتی المقدور بازار بافت قدیمی وارزنه خود را حفظ نماید .
- ب - واحدهای دولتی مرکز شهر (ارتباطی از سطح کل شهر) شامل اداره دخانیات اذری با یک جان اداره آتش نشانی - اداره تلفن - کلتری ۸ - استانداری - دارانی - کارخانه برق - اداره صنایع و معادن - شهریانی - اداره بهداشت - صندوق تعاون روستائی - شهرداری - اداره کل پست اداره غله - اداره آبیاری - اداره کل بست اسناد - اداره کل کشاورزی .
- ج - تأسیسات عمومی و فرهنگی (از سطح کل شهر)
- د - واحدهای بهداشتی ۴٪ از سطح کل مرکز شهر .
- ه - واحدهای آموزشی ۲٪ از سطح کل مرکز شهر .
- و - واحدهای مسکونی ۵٪ از سطح کل مرکز شهر .
- ز - جاده ها و فضاهای باز ۱۸٪ از سطح کل مرکز شهر .
- برنامه توسعه و اصلاحات مرکز شهر تحت عنوانهای زیر بصیغه بررسی و در طرح جامع منظور شده است :
- ۱ - احیاء مرکز شهر و تثبیت اهمیت آن .
- ۲ - ایجاد مرکز مدنی مناسب با توسعه آینده تبریز .
- ۳ - تأمین سهولت دسترسی با پیش بینی شبکه ارتباطی پارکینگ آن .
- ۴ - ایجاد مرکز فرهنگی مناسب با تحولات اقتصادی و اجتماعی آینده شهر .
- ۵ - تأمین ارتباط منطقی بین فعالیت های مختلف مرکز .
- ۶ - تقویت و تنظیم فعالیت های تجاری مرکز .
- ۷ - پیش بینی توسعه هریک از فعالیت های مرکز مناسب با توسعه آینده شهر .
- ۸ - حفظ بافت و ساختمان فیزیکی بازار به عنوان یک اثر تاریخی و با اهمیت شهر .
- ۹ - تأمین تجهیزات و تأسیسات کافی بخصوص مسائل آتش نشانی .
- ۱۰ - تأمین فضای سبز کافی عنصر پیشنهادی مرکز شهر
- الف - فضای سبز**
- ایجاد نوار های فضای سبز برای رفت و آمد بیاده و ارتبا عاصر اصلی مرکز شهر پیشگیر - ایجاد فضای سبز وسیع اطراف منطقه آبادمان های مرتفع .
- ب - بازار**
- ۱ - ایجاد ارتباط در منطقه بازار بوسیله دویل بیاده رو .
- ب - هریکند تبلیغ اراضی**
- ج - هریکند خرید اراضی برای سکه اندانی .**
- د - هریکند عمرانی حوزه توسعی و حوزه اندانی .**
- مناطق انتخابی ب برنامه توسعی تبریز شامل ۹ منطقه میشود که جمعاً ۱۳۲ هکتار وسعت دارد .
- تعداد سکنه موجود در مناطق توسعی ۷۷۷۰۰۰ نفر و هریکند توسعی این مناطق ۳۷۸،۰۰۰ ریال تخمین زده میشود .
- هر کند شهر**
- من کند شهر تبریز شامل عناصر زیر است :
- الف - بازار** - بازار تبریز ۲۹ هکتار از سطح شهر را اشغال کرده است (این سطح ۴٪ از سطح کل شهر را تشکیل می دهد) .
- اهمیت فوق العاده این بازار طی ادوار مختلف تاریخی توسعه سیاحتی بسیاری که از آن دیدن کرده اند بیان شده است رواق و شکوه بازار تبریز بعمل زیر پندیح رو بکاهش نهاد :
- ۱ - اثر تحولات بین المللی
- ۲ - اثر تحولات داخلی
- ۳ - توسعه بافت شهر
- بافت اصلی بازارهای اندیخت بازارهای ایران از یک رشته معابر سرپوشیده تشکیل شده و در میان آنها نیمجه ها و کارواش راها فرار گرفته است و نیز در مجموع ساختمان بازار علاوه بر حجره ها عنابر دیگری هستند مساجد - حمام ها - قهوه خانه ها و غیره ایجاد شده است . مصالح بازار بیش از اجر با ملات ساروج ترکیب شده و متأسفانه معماری این مجموعه ها زیادی دیده است . کارواش راهی بازار تبریز در حقیقت قنای باز این مجموعه را تشکیل می دهد . بازار تبریز را رودخانه فوری چای به بازار جنوبی و بازار شمالی تقسیم میکند .
- یک پل تجاری این دو قسم را با اواسط قرن ۱۹ به یکدیگر پیوند میداده است . در طرح جامع لزوم ایجاد دو پل تجاری برای حفظ زندگی قسم شمالی بازار تأثیر شد و همچنین تأمین تأسیسات و تجهیزات کافی و امکان توسعه پیش بینی گردیده است . توسعه شهر تبریز در ۲۵ سال آینده باید اطمینانی به بافت تاریخی تبریز وارد آورد بهینه منظور زندگی نمودن بازار جهانی قدمی در داخل هر محله و ایجاد مرکز جدید تجاری جوابگوی توسعه پیش بینی گردیده بوده .

وضع موجود مرکز شهر

طرح پیشنهادی مرکز شهر

چاره‌ای برای شرکت دادن آن دریافت شهر
جستجو شود.

باین ترتیب هم در حفظ اثر کوشیده
خواهد شد وهم در چشم انداز شهر قرار
خواهد گرفت. آثار مهم تاریخی شهر تبریز
شرح زیر میباشد:

۱ - ربع رشیدی

اثری است از خواجه رشیدالدین در
زمان سلطنت غازان خان، مجموعه ساختمان
هایی بوده است بصورت قلعه با حصار وبرج.

حمدالله مستوفی مینویسد «در بالای
شهر وزیر خواجه رشیدالدین بموقع ولیان
کوه داخل باروی غازانی شهر چهای بنادرده
و آثار ربع رشیدی نام نهاده و در آن عمارت
فراآوان برآورده و پسرش و زیر غیاث -
الدین امیر محمد رشیدی برآن عمارت
بسیار افزود:

۳ - بمنظور تأمین اراضی لازم برای
تأسیسات پیش بینی شده در طرح جامع
جلوگیری از تعمیر اساسی و تجدید بنای
واحدهای مسکونی واقع شده در این اراضی.
۴ - جلوگیری از ایجاد و ساختمن
تأسیساتی که در طرح جامع پیش بینی شده
است.

● حفظ آثار باارزش شهر

شهر تبریز با وجود قدمت تاریخی
متضاده بعلل مختلفی فاقد یک اثر کامل
و سالم دوران گذشته است و آنچه که امروز
در دست است نه تنها دریافت شهر ائمی
نگذاشته بلکه تقریباً رها شده است.
در طرح جامع حداکثر سعی بعمل آمد
تا به گذشته هر اثر تاریخی دست یافته و

مقترنات فعالیتهای ساختمنی مرکز شهر

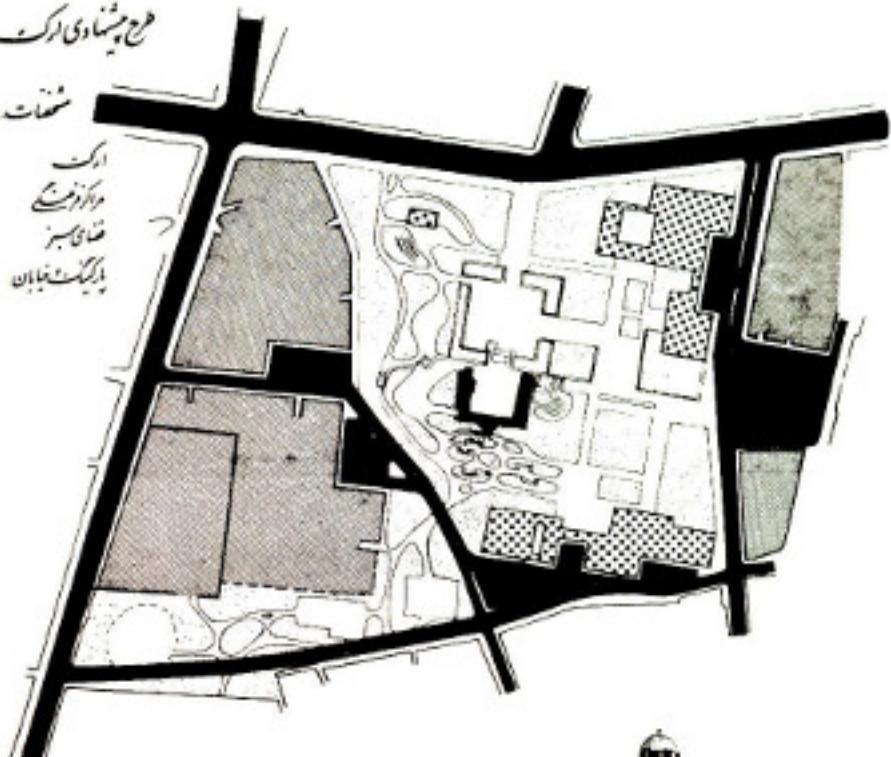
فعالیتهایی برویه ساختمنی، بافت و
اهمیت تاریخی مرکز شهر تبریز را در
عرض خطر قرار داده است. در طرح جامع
برای کنترل عملیات ساختمنی روشهای ذیل
پیشنهاد میگردد:

- ۱ - بوسیله قانون حفظ آثار تاریخی
از کلیه تعمیرات غیر صحیح در منطقه بازار
و همسایه مناطق آثار باستانی جلوگیری
شود. در این مورد استفاده از تجریبات
اداره باستان شناسی برای شهرداری تبریز
ضروری است.
- ۲ - نظارت دقیق شهرداری در بافت
بازار و سیمای این منطقه.

محله پیشانی در تبریز

مشهور است

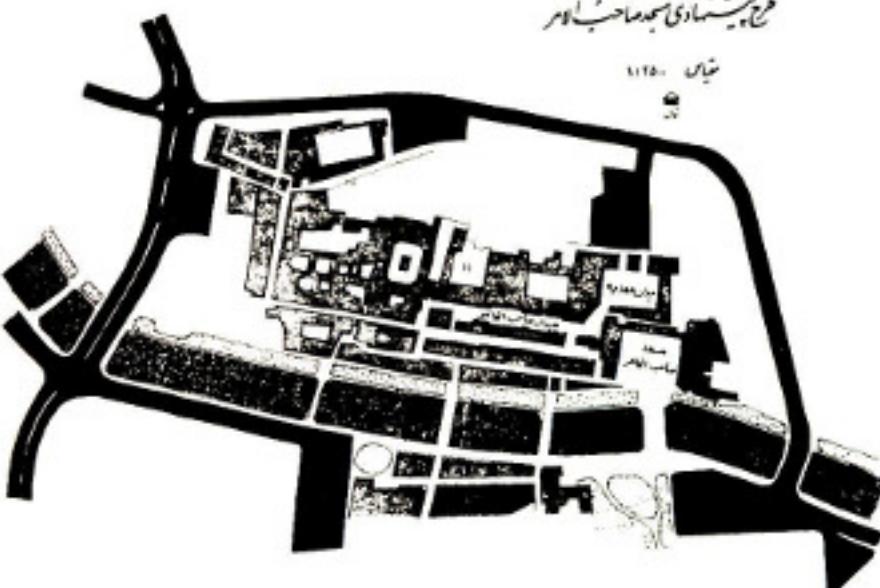
- آنکه
- مراکز شنبه
- قاتل خان
- بیکت خان

نمای مساجد و مراکز شنبه

محله پیشانی در مشهد

شیخ احمد

شاردن در سال ۱۰۸۲ هجری مینویسد « در بیرون شهر تبریز در هسته ای نام داشته و از بناهای خواجه رشید الدین فضل الله وزیر است . »

آنما بنای این عمارت را حوالی ۷۰۰ هجری تعیین کردند و پس از کشته شدن خواجه رشید الدین در ۷۱۸ پارت رفت .

امروز از این قلعه علم تنها پس از تابعه اند این و آثاری جسته کرده در حوالی آن بیندا میشود . موقعیت این قلعه در عکس هوایی بخوبی مشهود است .

پیشنهادات طرح جامع

۱ - توسعه قدیم شهر در شمال شرقی بواسطه این بنا بوده است . در آینده این قسمت نیز جزوی از بافت زندگ شهر خواهد بود ،

۲ - جاده های پیشنهادی ارتبا طبقه قمی بین این منطقه و نقاط دیگر شهر را تأمین خواهد کرد .

۳ - ایجاد فضاهای سیز در اطراف این آثار برای تعییه ارزش پیشتر آن .

۴ - منتظر نمودن واحد های مسکونی وسیع و کمتر اکم در اطراف این منطقه .

۵ - مسجد علیشاه (ارگ)

بین سالهای ۷۱۶ - ۷۳۶ هجری بمنظور تاج الدین علیشاه وزیر غازان خان بنا شده .

حمدالله مستوفی مینویسد « در تبریز در خارج محله نارمیان مسجد بزرگی ساخته اند که صحن آن دو بیت و پنجاه گن در دو بیت گر و در اوسمه ای بزرگ از ایوان کسری بیشان بزرگتر » اما چون در عمارتیش تعجیل کرده فرود آمد و در آن مسجد انواع تلفات پیشیدم رسانیده و سنگ مرمر بی مقیاس در آن بکار برده و شرح آنرا زمان بسیار باید .

حاج خلیفه در ۱۰۴۵ هجری مینویسد

« در طرف جنوب غربی شهر تبریز در محله نیار میان مسجد جامع عظیم بیاکر مادند که بزرگتر از ایوان مدان است » .

شاردن مینویسد « تعداد مساجد تبریز ۲۵۰ است . هنگام ورود از ایوان نخستین اثری که در تبریز مشاهده میشود همین بناست . »

دویولا فوا مینویسد « مسجد علیشاه در مرکز میدان وسیع قرار گرفته و از دیواری بشکل کثیر الاخلاص محصور گردیده . اطراف آن خندق عریض و عمیقی بوده که اکنون قسمتی از آن بر شده است .

نادر میرزا مینویسد « اکنون این مکان را ارک نامند و اینار اسلحه دولت و غلات است .

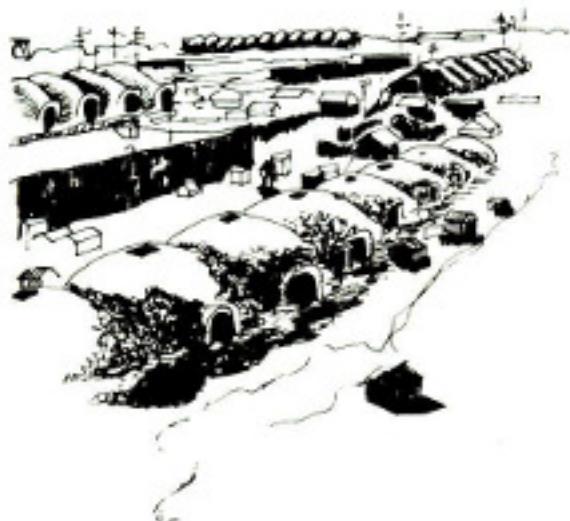
امروز از این بنای عظیم تنها یک جسم زیبای آجری بجا مانده است که در مرکز شهر قدیم داشته و عظیم‌ترین اثر تاریخی تبریز است.

بیشهادان طرح جامع

۱ - نیاز به زندگاندن این اثر تاریخی و اهمیت آن در چشم‌انداز شهر از یک طرف و نیاز به ایجاد یک مرکز فرهنگی در قلب شهر مجموعه بیشهادان طرح جامع را برای این منطقه تشکیل میدهد.

- ۲ - ایجاد یک فضای سبز در مرکز شهر اطراف ارگ.
- ۳ - هنام صاحب‌الامر

شاه طهماسب صفوی بنیانگذار این بنا بوده که قسمت اعظم آن در سال ۱۰۵۵ بست پیاهیان سلطان مراد چهارم ویران گشته و سپس تجدید بنا شده است. این مجتمعه مرکب از یک مدرسه - یک مقعده و یک مسجد است. گنبد بزرگ و دو مناره هنام صاحب‌الامر از اقیانو از این شهر دیده می‌شود.

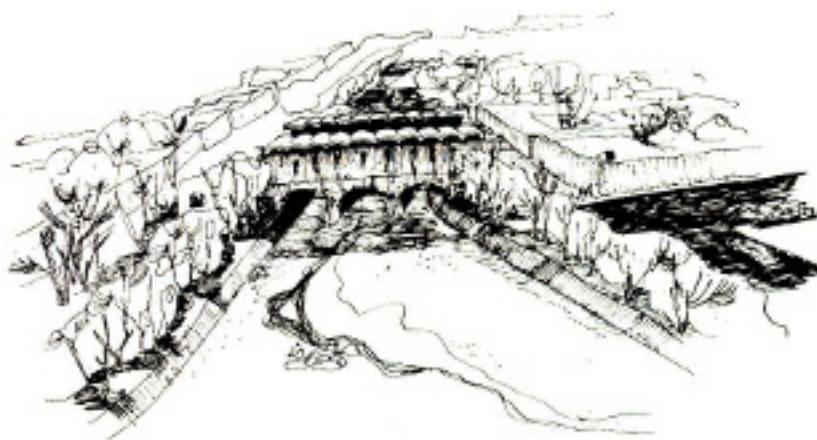
پژوهش‌سنجی بازار

نموده‌ای از طراحت‌های نوگیرنایی بازار

معماری پیرامون

در عین حال میتواند یک پارکینگ محله‌ای باشد.

۳ - یمنظور توسعه فضای اطراف این بنا در جهت شمال یک بلوك مسکونی و در جهت غرب با ضمیمه کردن قسمی از حیاط مدرسه رابطه مسجد کبود و موزه شهر تبریز بطرز جالبی ایجاد شده و یک مجموعه آثار تاریخی در محیط مناسب طرح ریزی شده است.

۴ - علاوه بر اصول طرح جامع قول مورخین و مشاهدات آنها نشان میدهد که مسجد کبود در خارج شهر و در فضای بازی بنا شده بوده است.

پیروان عمر آنرا بنا کردند.

شاردن در سال ۱۷۷۱ میلادی میتویسد « این مسجد در سال ۸۷۸ هجری توسعه جهانهای پادشاه جهان بنا شده است .

پیشنهادات در طرح جامع با توجه به اهمیت این مسجد و سبک معماری و بویژه کاشیکاریهای مدخل آن برای تأمین فضای باز و حفظ این بنا پیشنهادی لازم بعمل آمده است .

۱ - برای ورودی اصلی مسجد که در معبر باریکی است یک ورودی انسانی پیش‌بینی شده است .

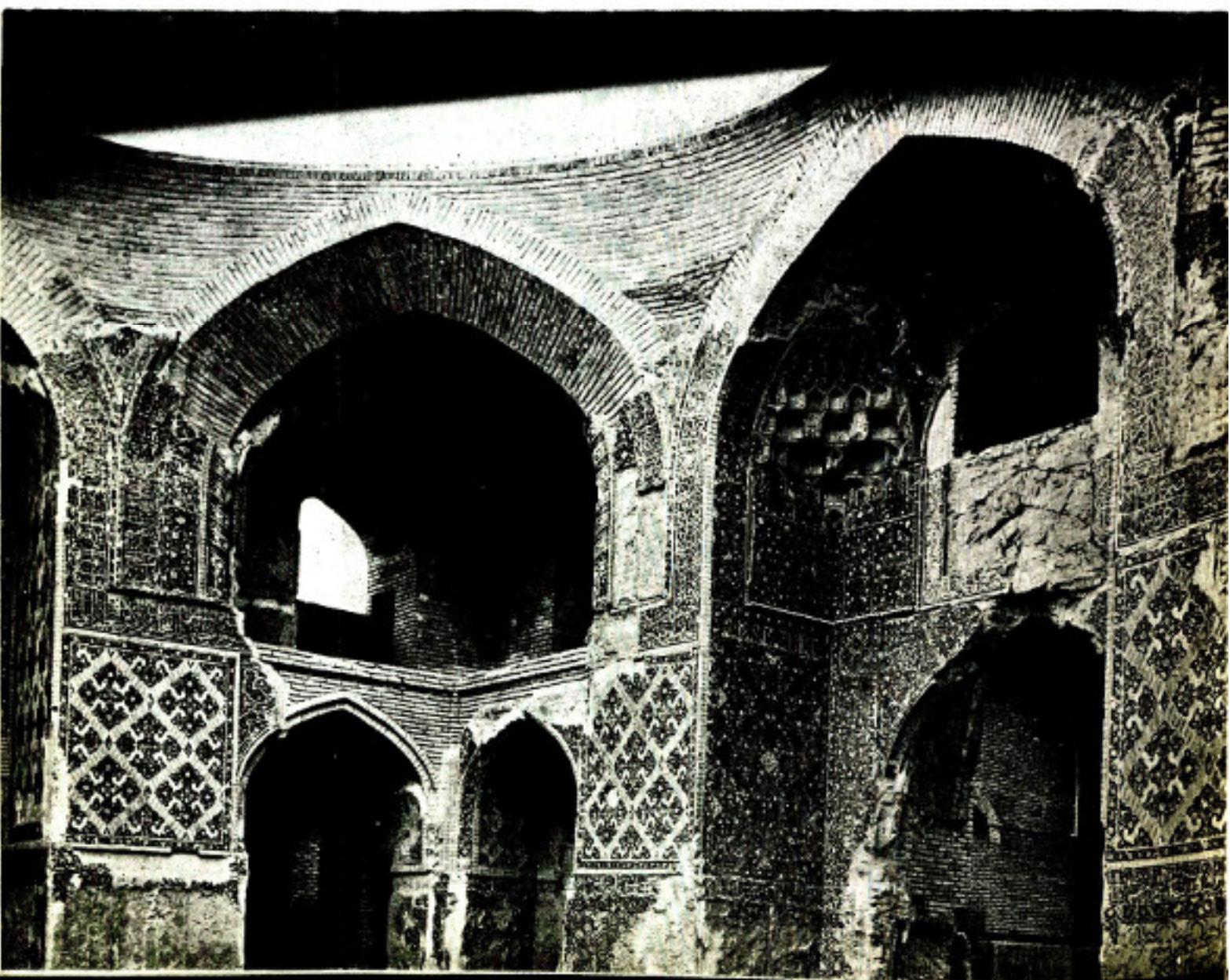
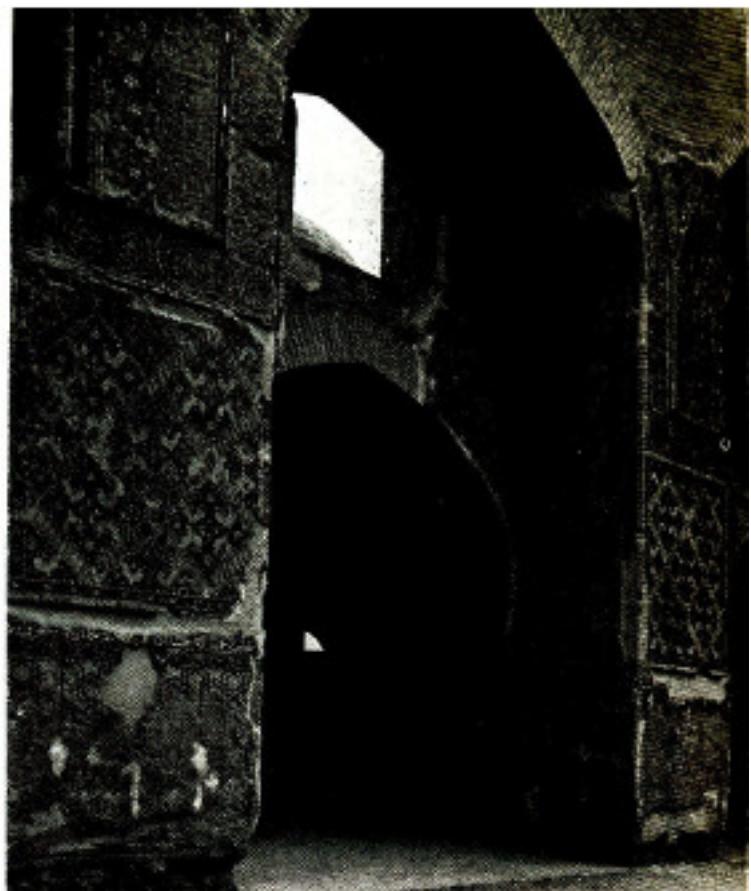
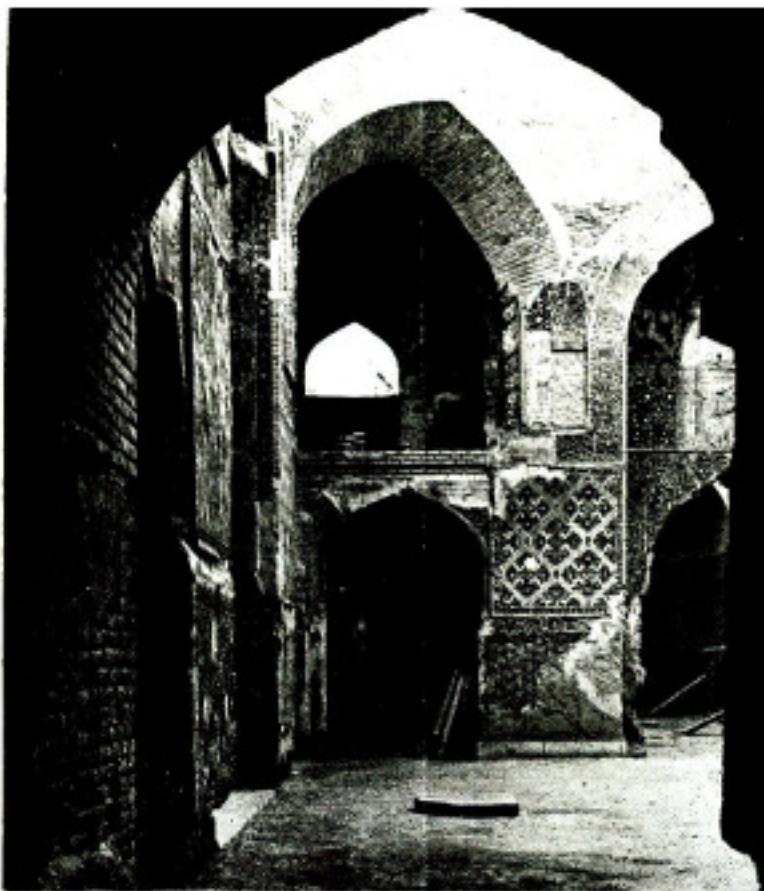
۲ - فضای آزاد مقابل ورودی مسجد

۴ - مسجد کبود

مسجد کبود عمارتی عالی بوده مشتمل بر مسجد - مدرسه - خانه - باقه - مقبره باق و مستمسرا در دوره ایوبالظفر شاه شجاع‌ابن فراشبود بنا شده است .

اولیا جلیل در ۱۰۵۰ هجری میتویسد « مسجد دیگری بنام مسجد شاه جهان است که بسیار تعریف دارد با کاشیکاریهای چینی بسیار زیبا آراسته شده و جمله درب و دیوار آن با کاشیهای الوان هزین است . »

تاورنیه در سال ۱۶۳۶ میلادی میتویسد « ایرانیها آنرا متروک گذاشده مثل معبد کنار در آن نظر میکنند زیرا سنیها یعنی

مقایسه درصد استفاده از اراضی از آغاز تا پایان ۲۵ سال

د ر ص د	استفاده از اراضی در بیت و پنج سال آینده	د ر ص د	استفاده از اراضی در وضع موجود مترمربع	نوع استفاده از اراضی
۴۱/۰۱	۳۳,۱۲۵,۸۷۰	۶/۶۰	۱۲,۵۲۵,۸۷۰	مسکن
۱۱/۱۲	۱۵,۲۷۸,-۶۵	۳/۲۶	۸۶۸,-۶۵	صنعت
۱/۴۰	۷,۰۰۶,۰۲۰	۲/۰۲	۴۶۵,۸۴۴	تجارت
		۶/۲۳	۱,۴۲۸,۸۸۷	تغییرات
		۴/۱۰	۱۴۲,۸۰۲	موسّسات عمومی
		۸/۲۲	۱,۰۱۳,۹۳۷	موسّسات دولتی
۰/۲۰	۵۴۹,۰۰۰	۰/۸۲	۱۱۰,۰۰۰	بهداشت
۱۱/۰۸	۱,۲۵۸,۲۹۵	۱۴/۰۵	۳,۲۴۳,۵۴۵	شبکه اصلی ارتباطی (۲)
۴/۱۵	۲,۵۱۴,۰۰۰	۱/۲۰	۳۱۶,۰۰۰	واحد های آموزشی
۱۳/۲۸	۱۰,۷۲۰,۰۰۰		- (۴)	فضای سبز
۱/۲۱	۹۲۲,۳۰۰		- (۵)	قبرستان
۱۰۰	۲۱,۱۲۶,۵۵۰	۱۰۰	۲۲,۱۰۰,۰۰۰	جمع

(۱) در توسعه شهر عوامل فوق تحت عنوان مرکز طبقه بندی شده است .

(۲) طول اتویان مجموعاً ۱۸/۶ کیلومتر میباشد که ۳۰٪ در مرحله اول و ۲۰٪ بقیه در مرحله دوم اجرا خواهد شد .

(۳) شامل توسعه دانشگاه

(۴) در وضع موجود فضای سبز توان بسا ایز عوامل محاسبه گردیده است .

(۵) در وضع موجود سطح گورستانها توان باموسّسات عمومی محاسبه شده است .

در مورد مرحله بندی طرح نیز به اصل اساسی مورد تأکید میباشد :

۱ - مسکن - تأمین مسکن در بهبود وضع سکوت موجود .

بهینین جهت در طرح جامع جداگر مدت اجرای برنامه نوسازی تا آخر مرحله دوم طرح تعیین شده است .

۲ - بهداشت - بعلت مراجعة اهالی شهر های اطراف تبریز برای درمان باین شهر تاسیسات درمانی آن باید بمراتب بیش از نیازمندی های سکنه شهر باشد .

۳ - آموزش و پرورش - در مورد آموزش و پرورش شهر تبریز با کمبود واحد های آموزشی مواجه است در طرح جامع پیشنهاد رفع این نواقص و همچنین ایجاد مراکز فرهنگی برای شهر مطرح شده است .

۱ - توجه کامل به کمبود تجهیزات و تاسیسات موجود و اولویت رفع این کمبودها .

۲ - انتساب توسعه با شرائط اقتصادی و توانائی مالی شهر .

با توجه به جمعیت تبریز در ۲۵ سال آینده که حدود ۱۶۸ و ۱۰۶۰ نفر تخمین زده شده است جدول مرحله بندی طرح جامع تهیه گردیده .

استفاده اراضی در دوره های طرح و هر های اجرای مرحله اول

در پیش بینی نیازمندی های آینده شهر دو عامل اساسی را زیر تأثیر مستقیم دارد :

۱ - افزایش جمعیت .

۲ - ارتقاء سطح معیار های موجود .

● مرحله بندی اجرای طرح جامع

پیش بینی تحولات یک شهر بزرگ طی یک دوره ۲۵ ساله ماله پیچیده ای میباشد و بدینه است اعداد وارقام پیشنهادی تاحدی تاریخی خواهد بود معهدها سعی کامل بعمل آمدند که احتیاجات جمعیت آینده شهر حتی الامکان بطور دقیق پیش بینی کردد و ضوابط پیشنهادی با تجدید نظری که در هر دوره برای اینده کلی طرح جامع پیش بینی شده است میتوانند با شرائط موجود انتساب داده شود و به حال بطور کلی در پیشنهاد این ضوابط عوامل زیر در نظر گرفته شده است :

مرحله بندی	سطح هکار	جمعیت نفر	تراکم ناچالص تفردى هکار	مسکنی هکار	تراکم ناچالص غرد رهکار
مرحله اول	۵۲۰	۸۷۰۰۰	۱۵۱	۲۰۴	۲۲۸
مرحله دوم :	۹۰۲	۱۴۶۰۰۰	۱۵۳	۴۴۶	۲۶۹
باغمیشه	۹۰	۵۸۵۰	۷۰	۴۷	۱۱
نوسازی	۲۲۶	۲۸۱۵۰	۱۲۰	۱۲۲	۲۸۶
پیمایش	۶۳۶	۱۰۱۲۰۰	۱۷۰	۲۷۷	۲۹۱
مرحله سه	۷۲۲	۱۲۲۰۰۰	۱۶۹	۲۸۶	۲۱۷
مرحله چهار :	۸۶۸	۱۳۵۰۰۰	۱۰۰	۴۰۰	۲۶۶
شاهگلی	۳۰۴	۲۸۸۸۰	۹۰	۱۰۸	۱۰۰
پیمایش	۵۶۴	۱۰۶۱۲۰	۱۸۸	۲۹۲	۳۲۱
مرحله پنجم :	۱۰۱۶	۱۵۶۰۰۰	۱۰۴	۵۲۸	۲۶۰
شاهگلی	۳۷۶	۳۵۲۲۰	۹۰	۱۸۷	۹۳
پیمایش	۶۳۸	۱۲۰۴۸۰	۱۸۹	۳۴۱	۳۲۲
جمع کل	۱۱۳۱	۶۴۶۰۰۰	۱۰۶	۱۹۶۴	۲۷۴

محسوب میشود و مخصوصاً که در کشور هم‌آنکون اتومبیل ساخته شده و در دسترس مردم گذارده میشود.

«مطالعات ترافیک شهر تبریز در چهار فصل بررسی و مطالعه شده است:

الف - فصل اول شامل جمع آوری اطلاعات و آمارهای لازم ترافیک در وضع موجود.

ب - فصل دوم شامل مطالعات مبداء و تأثیر در وضع موجود.

طبق آمار سال ۱۳۴۶ تعداد ۶۵۸۸ وسیله انتقالی در تبریز به ثبت رسیده که به تفکیک انواع وسائل نقلیه بشرح زیر میباشد:

۳۴۷۳	شخصی سواری
۷۲۳	تاکسی سواری
۲۳۷	کرایه سواری

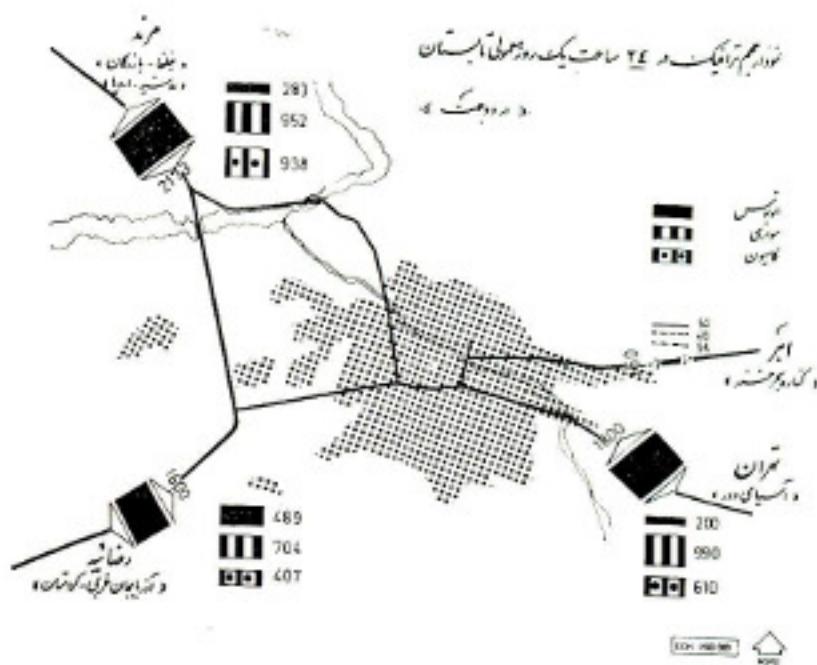
بیشتر تعداد و آن به مردمداری بمنظور زندگی متعالی تر و هنریستی کامل و نیاز روزافزون و انکارناپذیر شهرنشیان بوسائل موتوری است. استفاده از اتومبیل در ضمن اینکه تسهیلات زیادی را فراهم میسازد منشاء متكلات متعدد و پیشاری در چهارچوب زندگانی شهری میباشد که از مدت‌ها قبل عده با آن آشناشی دارند و بنام متكلات «ترافیک» معروف خاص و عام است.

با توجه به هجوم مردم از دهات به شهرها و افزایش جمعیت طبیعی بعلت پهلوی وضع بهداشتی و اقتصادی مردم توان با پیشرفت‌های فرهنگی - صنعتی - کشاورزی در نتیجه افزایش سطح درآمد مردم و نیز توسعه شهرها و دور شدن فواصل اتومبیل را دیگر نمیتوان جزء وسائل تجملی بحساب آورد بلکه جزء لوازم زندگی روزمره

● ترافیک

مناطق شهری ایران در اوایل یک تحول و توسعه شدید قرار گرفته و روز بروز متكلات زندگی شهری زیادتر شده و نشان میدهد که اگر بطور اساسی فکری برای رفع احتیاجات حال و آینده شهر هاشود صدعت معنوی و اقتصادی آینده برات بیشتر از آنچه در حال حاضر گریبان‌کنیر شهرها است خواهد بود.

اتومبیل سعنی اعم با همه شکل‌های مختلف خود برای مردم جهان یک مفهوم کلی

نتیجه
گرایش گروههای مهاجر تأثیر نشین در اطراف تبریز و تمرکز گروه مرغهاداری و منمکن در مرکز شهر بدین معنی که شهر در برخورداری از ارزش‌های جدید نامتاسب رعایت اصول را نموده و ارزش‌های شهرنشینی گذشته نیز در حال فابودی است.

سیماقی شهر
شهر تبریز در گذشته دارای برج و بارو با دروازه‌های متعددی بوده است که آثار برخی از آنها هنوز هم باقیست - مصالح اکثر ساختمانهای قدیمی آجر و خشت و پندرت سنگ میباشد. منازعات داخلی چند قرن اخیر هوجو شد که منازل اعیان شیخین در میان دیوارهای یاند محصور و در انتهای کوچه‌های پریمع و خم بنادرگرد.

خیابانهای گرفتن بافت قدیمی و کاراکتر شهر احداث شده‌اند سیماقی آنرا دگرگون و منظره ناهمانگی با شکل مجموع شهر بدین آورده‌اند. در پارهای از مناطق حاشیه عملاً نشانی از خیابان‌بندی و شهرسازی وجود ندارد و بناء‌های زاختمانند خشتش در سراسری تپه‌ها و زمینهای رهای شده اطراف شهر بنا شده‌اند.

محور اصلی شهر خیابان بهلوی میباشد که از شرق جلف غرب گشیده شده و تبریز را بدو قسم مساوی تقسیم مینماید. خیابان مزبور کلبه فالیتهای جدید شهر را بخود جذب مینماید چنانچه قسم مهمی از سازمان‌های دولتی، مرکز تறیعی، تجاری،

بیشنهادی .
- شاهراد (با دسترسی محدود در نتاطعهای غیرهم‌سطح) .
- خیابان سریع با دسترسی محدود و نتاطعهای هم‌سطح .
- خیابان اصلی (برای ارتباط نسبتاً سریع بین مرکز شهری و شاهراهها و خیابانهای سریع) .
- خیابان فرعی (برای ارتباط بین خیابان‌های اصلی و انتها با امکان دسترسی با ملاک مجاور) .

- خیابانهای انتها (برای دسترسی با ملاک مجاور و ارتباط با خیابانهای فرعی و احتفال‌اصلی) .
در تغییر و مقایسه شبکه ترافیک ۴۶ متر مربع برای هر نفر در نظر گرفته شده است.

اثرات اجتماعی رشد ساکنان شهر

انهدام امیراتوری عثمانی - انقلاب ۱۹۱۷ و جنگ جهانی دوم رفت و آمد کارگر و کالا را از سوی تبریز محدود نمود.

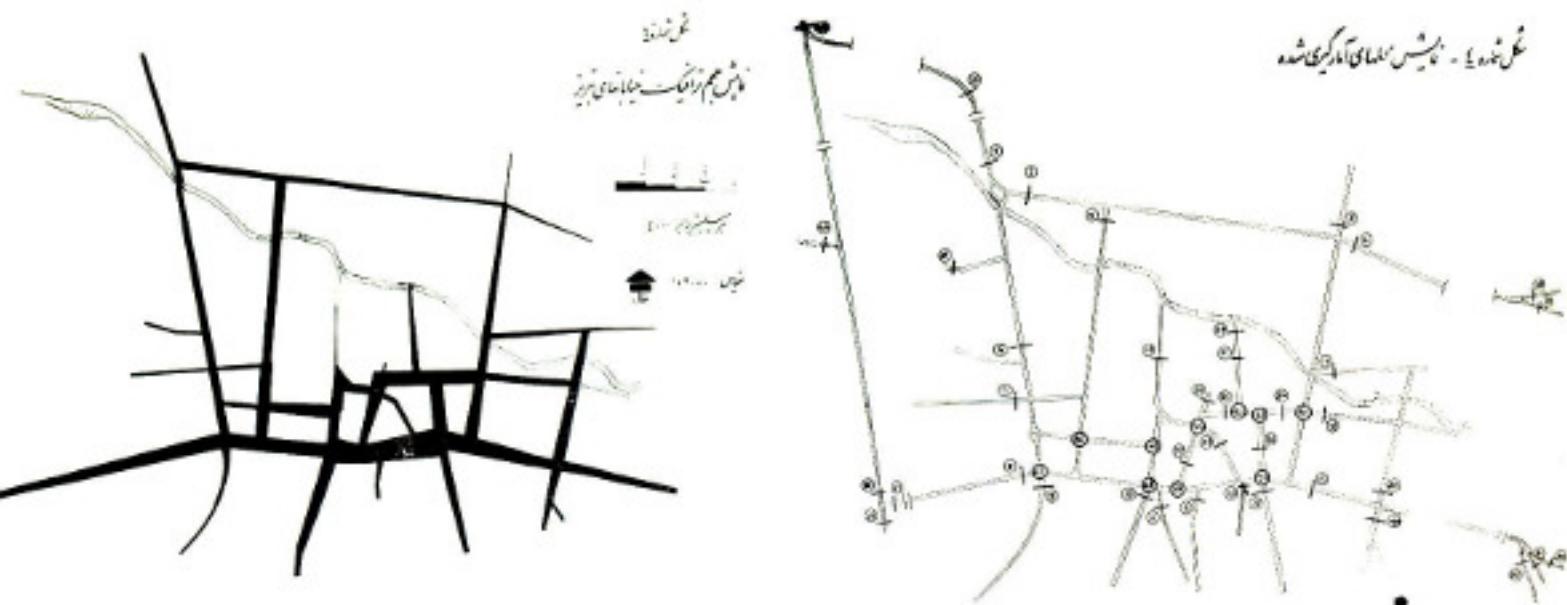
تبریز بعنوان قطب اصلی آذربایجان رونق گذشته را از دست داد و مهاجرت گروههای وسیع روسنائی و شهری از مناطق مختلف آذربایجان بخواهی که آذربایجان شرقی اولین استان مهاجر فرست شد شروع گردید. از سوی دیگر گروههای روسنائی مناطق اطراف تبریز به تبریز مهاجرت نمودند.

اتوبوس کوچک
اتوبوس شهری
اتوبوس خیابانی
بارکش شهری
کامیون

نتیجه - که تنها ۴ ریل در صد خانواده‌ها در تبریز دارای اتومبیل شخصی هستند .
ج - فصل سوم شامل پیش‌بینی ترافیک آینده :

براساس روشهای مختلفه نتیجه گیری شده که در سال ۱۳۷۰ گفایت اتوبویل تا ۱۲ نفر برای هر اتومبیل بالا خواهد رفت. در عین حال مطالعه حجم ترافیک خیابانها با ظرفیت آنها مورد بررسی قرار گرفت و شبکه ارتباطی طرح جامع براساس آن تعیین شد.

خطوط اتوبوسرانی آینده : براساس احتیاجات آینده و تامین ارتباط بین کلیه مناطق یک شبکه اتوبوسرانی برای آینده تبریز پیشنهاد شده است در این شبکه از هر منطقه به هر منطقه دیگر شهر حداقل یک بار تعمیم اتوبوسرانی میتوان مسافت نمود کلیه خطوط اتوبوسرانی وضع موجود بعده دور زدن در اطراف بازار باعث تراکم بیش از حد وسایط تالية میشود که با پیشنهاد پارکینگهای مختلف در اطراف مرکز شهر که هر یک اختصاص یک خط اتوبوس دارد از تراکم فوق جلوگیری بعمل میآید .
د - فصل چهارم - شامل طرح شبکه ارتباطی .
ذ - طبق‌بندی خیابانهای شبکه ارتباطی

اورد و ساختگی آنرا تامین نماید بخصوص
با تدوین و اجرای چنین مقرراتی از اراضی
شهری بسیار استفاده بعمل آمد و از
استفاده‌های نامناسب نه هوجوب تقلیل ارزش
اراضی و خلال در نظام شهری میگردد
بنو کبریت بعمل خواهد آمد.

بظور نای مقررات مطالعه‌بندی فاقد
اعطاف ذاتی بوده و اطباق آنها با تحولات
و توسعه آینده شهر بسختی صورت میگیرد و
این امر غالباً زاییده پیچیده بودن این
مقررات و بحث درباره جزئیات میباشد.
زیرا در تدوین این مقررات هر اندازه که
یه جزئیات بیشتری پرداخته شود اطباق آنها
با شرایط توسعه و تحول مشکلتر بوده و
به مقررات خالک و غیرقابل اعطای تبدیل
خواهد شد و از طرف دیگر چنین مقرراتی
موجب یک نواختی محیط شده و ابتکار
فرمودی را محدود نماید، از این‌رو باید
در تدوین این مقررات حداقل کوشش
عمل آمده و همسواره اطباق آنها
با شرایط زمانی و مکانی در نظر
درآفته شود و با توجه باین اصل و احتراز
از مشکلات آینده و همچنین برای ایجاد یک
بسیط مناسب شهری در تدوین مقررات
منابع‌بندی شهر تبریز نهایت سعی و اهتمام
مراغات گردد و حداقل کوشش برای
ییان و انتظام متساد و مقاد مقررات بعمل
آمد است.

droوهای جدید از تاسیسات مختلف شهری.
۵ - بنای ساختمانهای مرتقب در
هزینه‌گذی کلیه مرافق محلات قدیمی برای
پاسخ به نیازمندیهای سریعی که در اینده
برای مسکن بوجود خواهد آمد.

۶ - تهیه نرمای لازم ساختگی
همانگاه با مجموعه مساحت شهر و با توجه
بسیک يومی معماری

۷ - توسعه شهر بمحور تاسیسات خاص
که هریک دارای مرکزی با تاسیسات و
تسبیلات لازم باشد.

مقررات مطالعه‌بندی

تهیه طرح جامع فقط قدم اول در
راه تنیق بافت شهری بوده و این طرح در
حقیقت مطالعه وضع موجود و ازانه طریق
برای رفع مشکلات شهر محسوب میشود ولی
هدفهای طرح جامع هنگامی تامین خواهد شد
که مقررات دقیقی در این زمینه تدوین

گردیده و بوسیله یک سازمان مسؤول برحله
اجرا در آید زیرا در غیر اینصورت گشرش
ناعماً هنگ شهر کماکان ادامه پیدا کرده و
با فرایش جمعیت و تراکم مشکلات بیشتری
در راه پنهان کشیدن بافت آن ایجاد خواهد
شده و در چنین موقعیتی سازمانهای مؤول
باید هزینه بسیار زیادی تحمل کنند و متحمل
موقوفات زیادی نیز بست خواهد آمد از
اینرو باست از هم‌اکون برای مطالعه و
تقویت مقررات لازم اقدامات عاجلی بعمل

و هنلا در اطراف این خیابان قرار گرفته‌اند.
محلات شهر

محلات فعلی شهر تبریز رامیتوان بهمه
دسته اساسی تقسیم نمود:

۱ - محلات روستائی که از لحاظ
فعالیت اقتصادی و مخصوصاً شکل زندگی
جنبه روستائی خود را حفظ کرده‌اند هائند
قره ملک - لاله - لوکره - چمشید آباد -
آخونی - شام غازان و پاغیشه.

۲ - محلات قدیمی شهر که اسالت
خود را کم و بیش حفظ نموده‌اند، بیشتر
در میانه شهر قرار دارند.

۳ - محلات که از لحاظ تاریخی
دارای سابقه میباشند ولی بعده احداث خیابانها
و تاسیسات مختلف ساختگی و استقرار خانوار
های جدید حال محله‌ای خود را از دست
داده‌اند اینگونه محلات بیشتر در مرکز
شهر قرار دارند.

پیشنهادات

۱ - احیاء مرافق قدیمی شهر چنانکه
 TASİSAT و تسبیلات جدید شهر نشینی هر
 محله به تناسب جمعیت خویش برخوردار
 گردد.

۲ - تهیه مسکن برای گروههای جدید
 اجتماعی هائند کارگران با توجه به عدم
 تعریف آنها در یک منطقه که سبب ایجاد
 محلات فقر نشین نشود.

۳ - تغییر مکان محلات و قیمت‌شین
 راهه هائند و ایجاد محله جدید برای آنان.
 ۴ - ایجاد ساختگانهای مرتقب در
 جوار بازار برای سهولت برخورداری

شهر شماره ۲۹ - نمره‌ای بین ساختمان‌ها

نخست:

نخست‌جی

دوسرا

سوم

چهارم

کلیسا
بریگزیت

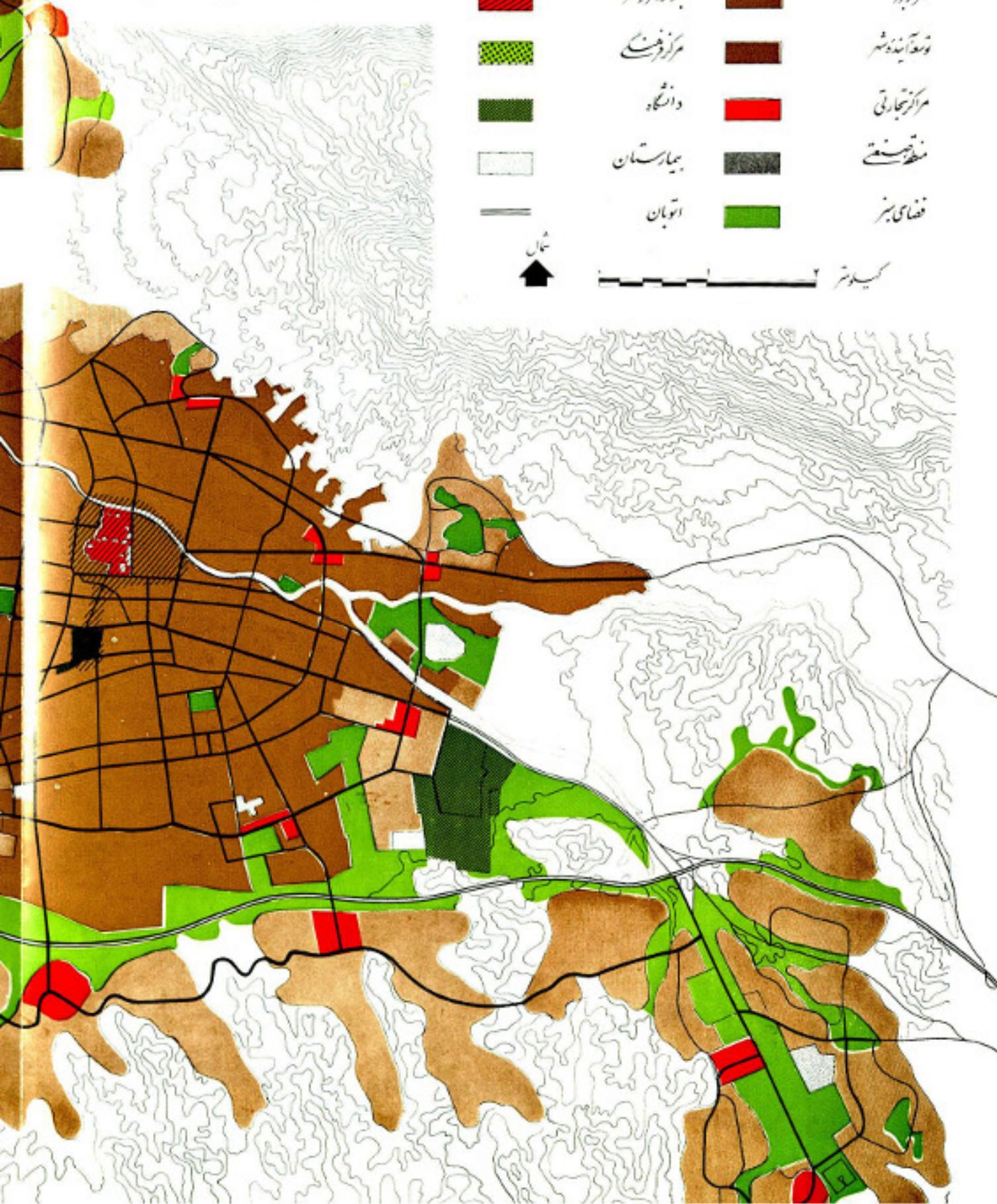

طرح جامع تبریز

استفاده از اراضی

مرحله دوم

نقشه کمپ ملک کوثر شهرستان تبریز

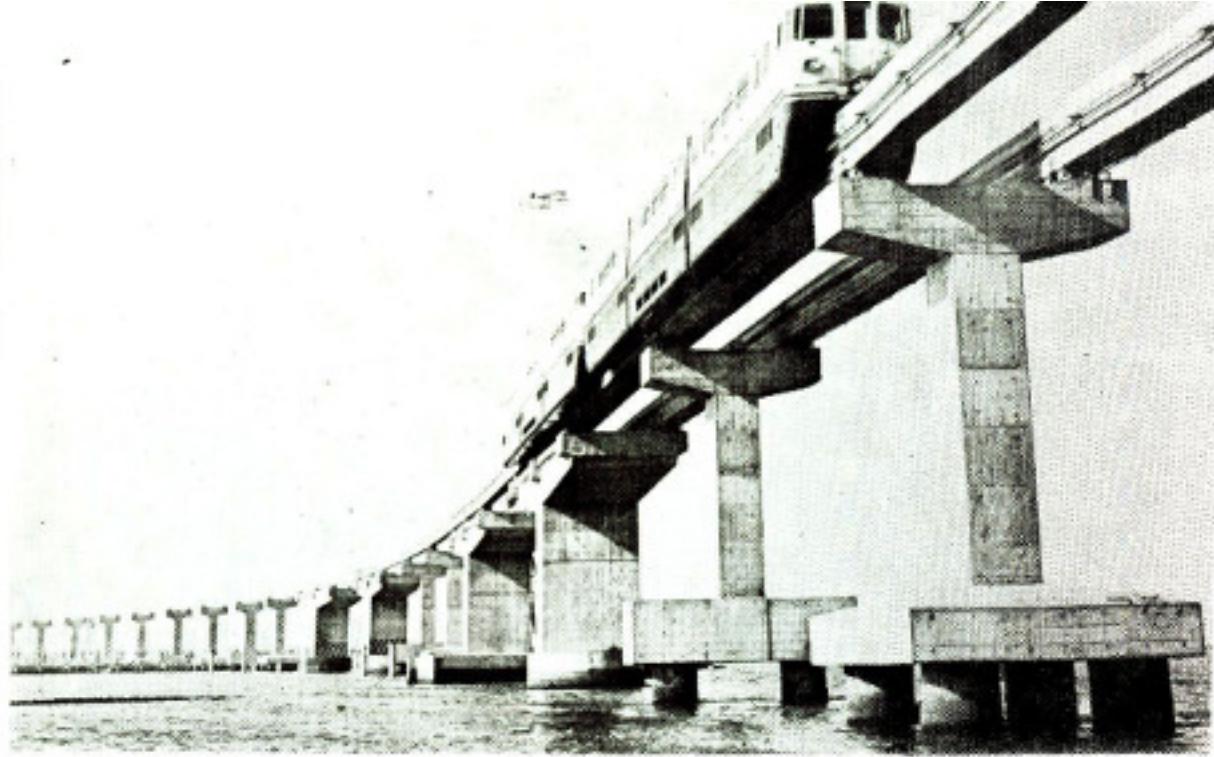

ت
و
ک
ی
و

توکیو

ترن سرعت‌السیر هوایی توکیو
جاده هوایی هان‌شین در محله
کوب توکیو طول شاه راه حدود
پنج کیلومتر است که از میان شهر
توکیو میگذرد.

محل تلاقي اتوبارهاي
توكيو - هاخويچي

محل تلاقي اتوبارهاي
توكيو - ياماتو

در هیچ يك از شهرهای جهان باندازه توکيو نمیتوان با جمیع اضدادی چنین چشمگیر مواجه شد . ، از حیث تعداد انتخابین شهر جهان ولی از جهت خدمات عمومی وضع موجود طوریست که بر حسب کاف نیمی از نیازمندیهای پایتخت گذشته و حتی در پارهای موارد يك پنجم آنرا میدهد . صنایع آن که با وجود پیشرفت و ترقی رسیده‌اند کاملترین دستگاهها را می‌سازند ولی مزد کارگران آن از تمام شهرهای دنیا کمتر است ولی در مقام مقایسه با وضع فلاکتباری که در بعض رستائی حکم‌فرمانات در سطح بالاتر قرار دارد .

همانگونه که ضرب افزایش جمعیت توکيو از کلیه شهرهای جهان بیشتر است همانگونه هم مساله کبود مسکن وضعی کاملاً استثنائی دارد هنلا در این شهر که اکنون تقریباً زیرزمینی با سرعت و طول بسیارهای ترددیک با تمام است فقط ۲۳ درصد ساکنین آن (که تعدادشان بهده میلیون نفر میرسد) از لووهای که بگنداب روها منتهی می‌شوند استفاده می‌کنند .

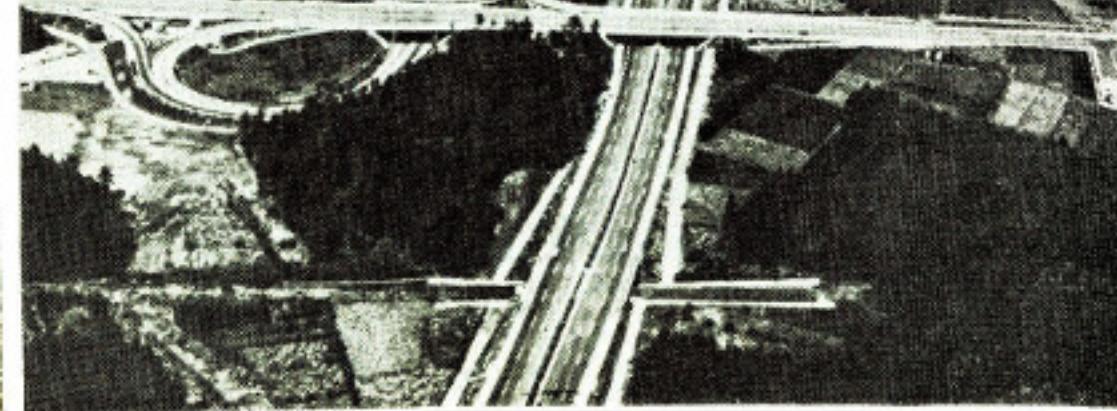
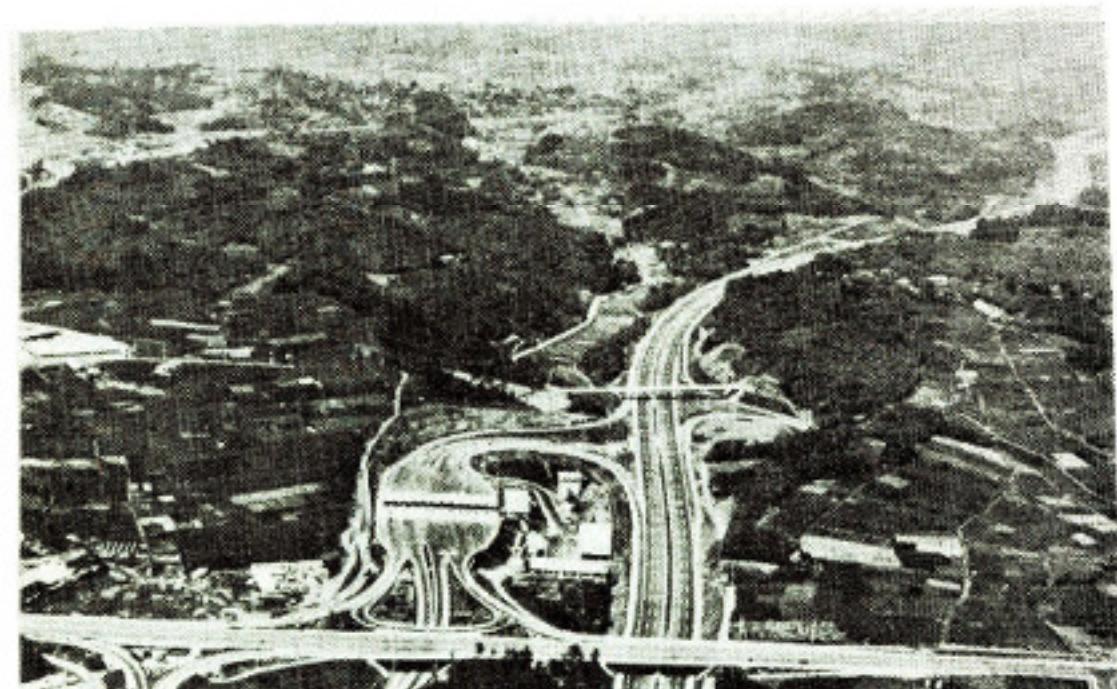
شاد

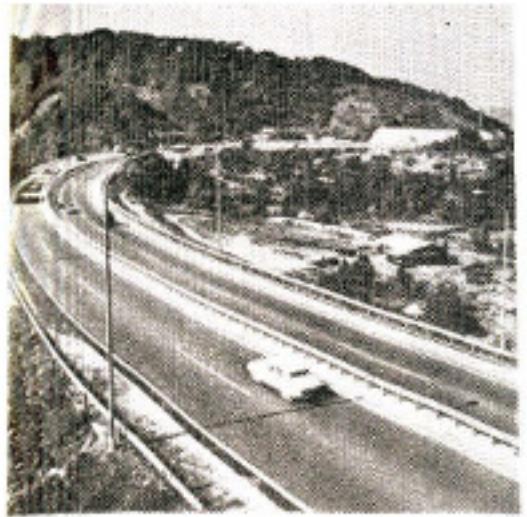
تو

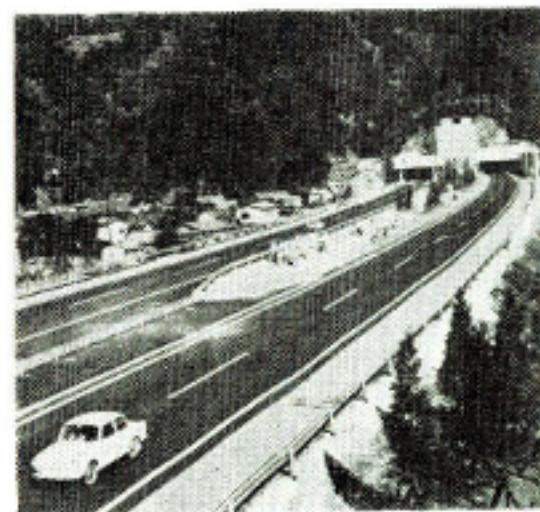
شاد راه + شو

شاد راهی که توکیوی قدیمی
را به توکیوی جدید متصل میکند
و ضمناً کارخانجات مهم توکیو
در حوالی این شاد راه اجتماع
گرداند.

ترن های سریع السیر هوانی خلیج فارس
چند طبقه مترو، اتوبانها و شاهراهها
تهییلی در امر ترافیک شهر بیست دیزیلنی
ترکیب دارد

جسورانه ترین و شگرف ترین راه حل ترافیک و شهرسازی در توکیو

هستند و بسیار طالب دارند. این خانه‌ها را دولت می‌سازد و هم‌اکنون دولت سرگرم ساختن آپارتمانهای گران‌قیمت‌تر است ولی کمبود مسکن هنوز هم بخوبی محسوس است.

کمبود مسکن و غیر کافی بودن خدمات عمومی اساسی دست یافت هم میدهدند. در این شهر در ۱۹۶۰ تنها ۱۷ درصد مردم از آب لوله‌کشی استفاده می‌کردند ولی طبق پیش‌بینی‌هایی که شده است مصرف آب باید بیزودی افزایش داده شود همچنین نارسانی گندآبروها روز بروز بیشتر احساس می‌شود و کشت‌هایی که آنها را (تاوگان علی) می‌نامند هر شب برای جمع‌آوری فضولات و حمل آنها به راکر شیمیائی، شهر رفت و آمد می‌کنند. پیش‌بینی ساختن فاضل‌آب و گندآبرو کامل شهر برای سال ۱۹۷۳ ظاهراً خوشبینانه بنظر میرسد زیرا اعتبارات لازم برای پایان رسائیدن عملیات کافی نیستند.

می‌شود. جاده‌های توکیو برای جلب مهاجرین نهاده از این چهت نیست. لیکن شهر هر هزار

واحد مسکونی را از قبیل نفت، صنایع فلزی محصولات شیمیائی، سیمان و

غیره بتصرف هیرساقد تعلق داردند مباحثت آن موفر ترین عوامل در رایجاد مشکلات شهری می‌باشد لیکن حمل و نقل و ترافیک در

راس انهالت: کارگران با زحمت و اشکال رید می‌توانند خود را از حومه به رک شهر پرسانند. راه‌های هم‌هایی که حومه را پس از

متصل می‌کنند همکنی بیکش خصوصی تعلق دارند و ناجار در حد شهر توقف می‌کنند و صادرین ناجارند که در آنجا بیاده شده و از شغل‌های امن دولتی استفاده کنند. شکوه راه‌های زیرزمینی (مترو) فعالیه توسعه

می‌باید و برای جبران تنگی کوچه‌ها و معابر، یک شبکه وسیع شاهراسازی (اتوبان)

منتظور شده است.

طبق دو مین جنگ جهانی ۵۶ درصد از خانه‌های توکیو ویران گردید ولی در ۱۹۶۰ همه ساکنان بی‌خانمان خانه‌دار شده بودند این خانه‌ها نیست بمسکن‌های کشورهای باختری ببار مختصر، و ارزان قیمت

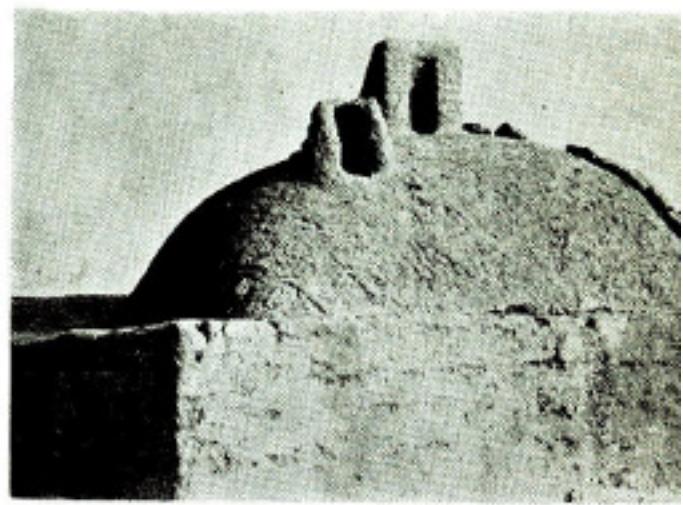
بی‌شک، در توکیو جسورانه‌ترین و شگرف‌ترین راه حلها برای مسائل گوناگون طرح شده ولی باز در این پایتخت است که کلیه نقشه‌های شهرسازی بعثت تبدیل اعتبار باشکست روپرور شده است، حدود توکیو به جوچه منحصر تر از سایر پایتختهای بزرگ نیست. یک شهر توکیوی تاریخی و یا توکیوی اداری وجود دارد در سال ۱۹۶۴ توکیو دارای ۴۷۰۰۰ نفر جمعیت که در شاععی بین ۹۵ و ۱۲۰ کیلومتر مکعبور شده‌اند بوده است.

توکیو مدت زیادی نیست که از شهر های بزرگ جهان بشمار می‌آید ولی تاریخ آن بسیار کهن و قدیمی است.

غالباً افزایش فوق العاده جمعیت توکیو را نتیجه فروتنی زاد و ولد میدانند ولی در حال حاضر مهاجرت به نسبت ۷۰ درصد در ازدیاد ساکنین این شهر که پیشتر کارگران داشتجویان را بحود جذب می‌کنند مؤثر شده است.

افزایش خارج از اندازه مهاجرت، زاده تعییرات سریعی است که در ترکیب نیروی کار در زاین پدیدار شده است. در زاین نیز ها نتیجه بیشتر نفاطجهان تعداد کسانی که بکار کشاورزی می‌پردازند بطور روزافزونی رویکارهای میروند و تولیدات کشاورزی و بالنتیه در آمد ملی نسبت به جمعیت کمتر

تحولات مصالح ساختمانی

دکتر همایون حقیقی

ذوق و سلیمانه مردم هم عصرش میباشد :
صرف خطر از فرم و شکلی که پسر
ساختمانهای مورده نیاز خود اعم از مسکن ،
معابر و آمفی تاتر و غیره در طی قرون داده
و تغییراتی را که در آنها بوجود آورده
است. از اولین قدم موضوع پوشش ساختمانها
ستلهای بود که میباشتی بحل آن همت گمارده
میشود :

میدانیم که دهنده پوشش بستگی کامل
به صالح محرفی دارد :
سنگ اگرچه ماده خوبی از نظر تحمل
فتار برای پوشش محسوب میشود ولی بعلت
سنگی زیاد آن و عدم امکان تهیه قطعات
سنگ تسبتاً طویل این ماده نسبتاً محکم و
متاوم علش هنرمندان و سازندگان را برای
پوشش دهندهای بزرگ نمیتوانست براورد.
چوب اگرچه با مقایسه با سنگ سبکتر بود و
محرف آن آسانتر میباشد ولی دوام آن کمتر
بوده و بخلاف امکان تهیه قطعات بزرگ
چوب با مقاومت کافی میباشد .

لذا فکر و اجرای پوشش دهندهای
بزرگ با زدن طاق تحول بزرگی در هنر
ساختمان محسوب میشود و این ابداع یکپارچه و
سازندگان اجازه داد تا پوشش یکپارچه و
بدون پایهای برای فضای پیشتری بوجود
آورد . مانند ایوان مداش که هنوز خرابه‌های
آن پابرجا است و عظمت خود را حفظ کرده
است. بطوریکه میدانیم طاقها یک عیب بزرگ
دارند و آن فشار جانبی زیادی است که
بطرفین خود وارد میازند ساختن گنبدها
پسر را در پوشش فضای پیشتر موفق گردانید
ولی چه در طاقها و چه در گنبدها فشار
جانبی وجود دارد . بمنظور جلوگیری از
این فشار جانبی ابتدا قطعات چوب و بعداً

هتر معماری مطالعه تاریخ تمدن بدون بررسی تاریخ
بود بعبارت دیگر شروع تاریخ هنر ساختمان
همزمان با آغاز تمدن پیشی است :

پسر اولیه با ساختن اولین پناهگاه در
درون نووها و یا بر روی درختان اولین
اثر معماری را بوجود آورد . با پیشرفت
دانش پیشی در زمینه علوم آثار معماری
ناشی از افکار پیشی توسعه یافته و تغییر
شکل پیدا کرد :

چوب ، خاک و سنگ اولین مصالح
ساختمانی بودند که طبیعت در دسترس پسر
قرار داد . خشترا پاید اولین ماده ساختمانی
مصنوع فکر پیشی داشت . بعده این ماده
ساختمانی خام جای خود را بساده پخته‌ای
بنام (آجر) داد :

در تقابلیکه طبیعت سنگرا از دسترس
پسر دور نگهداشت . آجر ماده اصلی
ساختمان را تشکیل میداد آثار تاریخی تحت
جمیلید و پابل مثال زده و مصداقی نیکو
برای ادعای فوق میباشد :

گذشت قرون و اعصار تواریخ با ترقی
و تمدن میباشد . دیاگرام تمدن و هنر معماری
و یا معنی اعم آن هنر سازندگی دیاگرام
ضعیی است . در هر کجا و در هر عصری
که صفحات تاریخ تمدن مشعشع و درختانی
را نشان میدهد آثار معماری عظیم و خیره
گندهای نیز بچشم میخورد :

خواه این تمدن در شش هزار سال پیش
و در آسیا باشد و خواه در دوره رنسانس و
در اروپا جلوه گند بهرحال این حقیقت
غیرقابل انکار است که هنر معماری همواره
میین و معرف تمدن و ترقی ملتها و ننانه

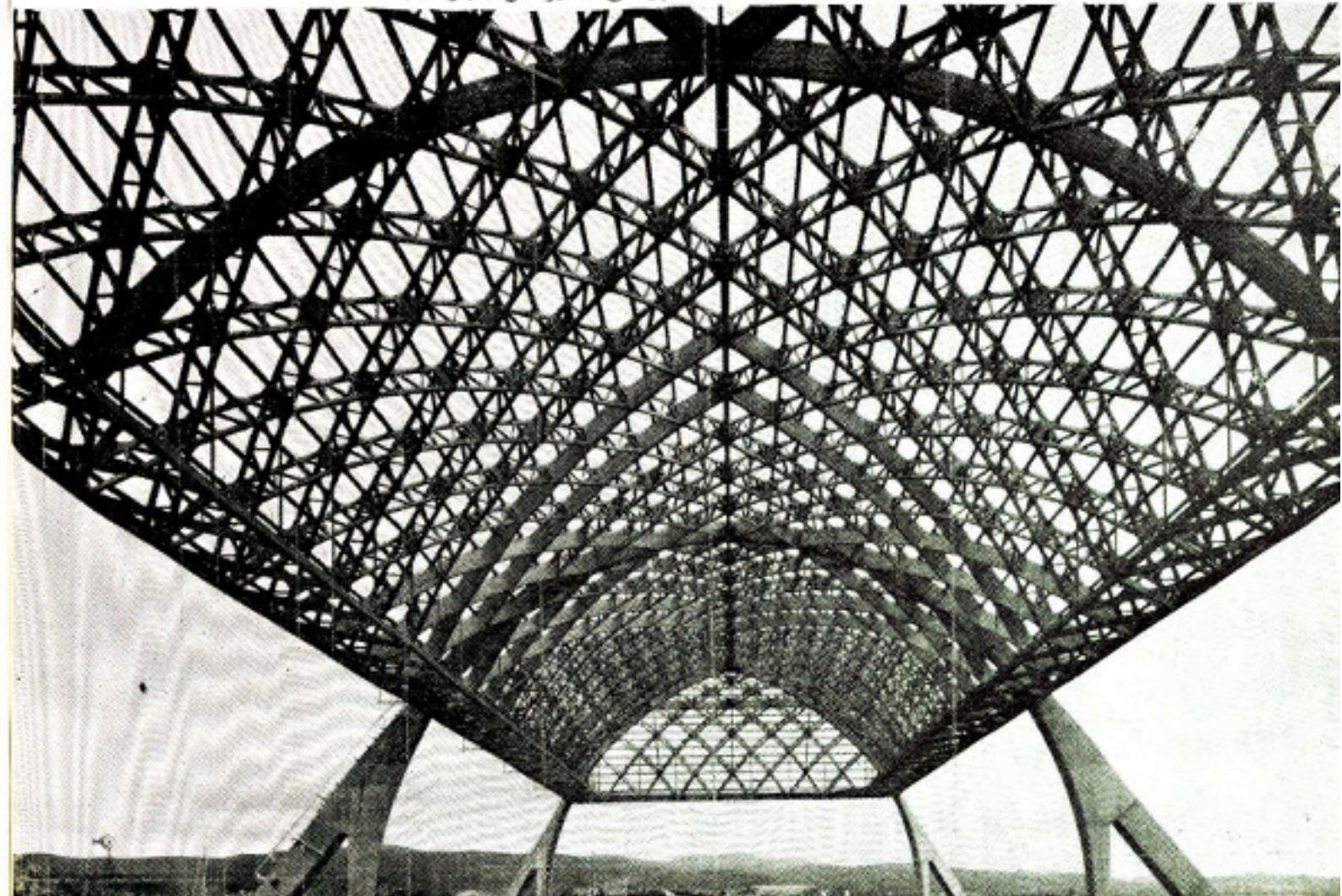
قطعات آهنی بنام کش مورد استفاده قرار گرفت :

در این مورد میتوان قصر « لوور » و بعد « پانتئون » را نام برد . با وجود آثار ارزشناکه در دوره رنسانس بوجود آمد . معهدا میتوان گفت که در قرن هیجدهم با توجه بهصالح موجود روز دیگر مسئلای از لحاظ ساختمان باقی نماند بود راه حلهای ساختمانی استعمال چوب آجر و سنگ که مسائل فنی را تشکیل میداد و در اختیار آرشیتکت قرار داشت دیگر در این باره چیزی باقی نماند بود تا آرشیتکت آنرا ابداع کند :

دستور العملهای معلمی و قواعدی که درباره تابعهای متداول قطعات ساختمانی فارغ از نوع مصالح مصرفی وضع شده بود کارها را آسان و راحت کرده بود :

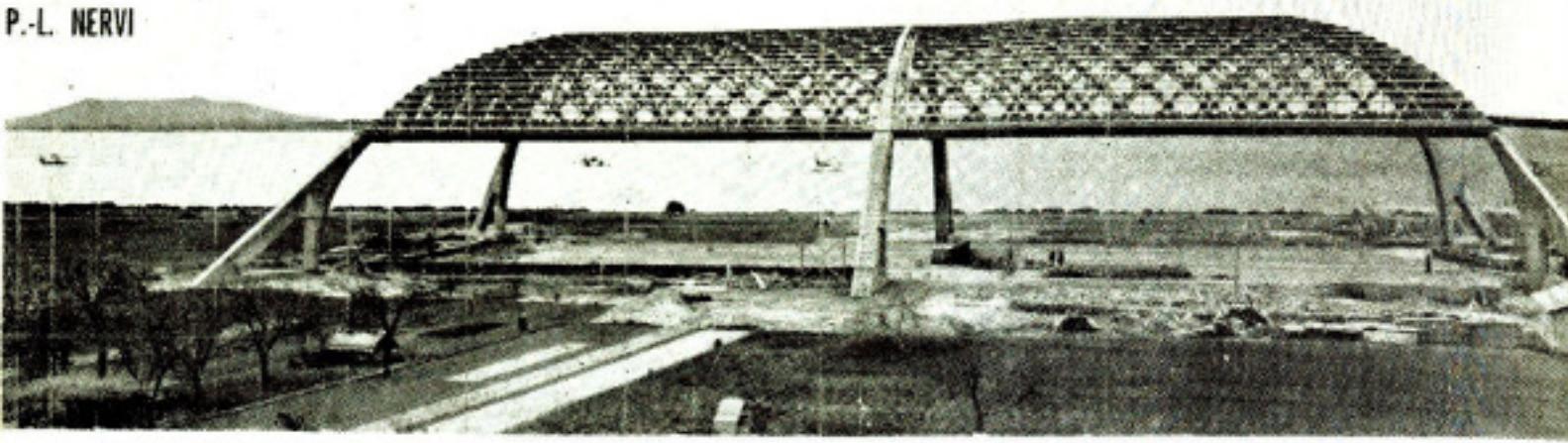
و بدین ترتیب مدت زمانی تکنیک ساختمان بخواب رفت . پیدایش مصالح جدید موجب تجدید نظر در هر ساختمان گردید توره کردن فولاد و سیلهای بدست ایفل داد تا آثار خود را بوجود آورد . همانطوریکه صنعت سیمان سازی میدان را برای هنرمندانی ما یار مهندس

پوششی از تیر آهن و بتن آرهه

سوئیس آمده ساخت . ایفل برای ساختن برج معروف خود در پاریس با مخالفت مردمی تمام بزرگان هنر در پاریس روپرورد کهاینکه به مایار در سوئیس نیز اجازه ندادند پلهایش را بدون تغییرات لازم از نظر زیبائی آنهم در دره های دوردست و دور از افظار سیاحتان بازد . این اجازه فقط از لحاظ صرفجویی داده شده بود . این مخالفتها از آن جهت بود که ایفل در فرانسه و (مایار) در سوئیس هر دو از زمرة پیشووان مصرف مصالح جدید آهن یا یتن آرمه بودند . آنها این مصالح را ته فقط بعنوان اسکات یکار برداشت بلکه مانند وسیله جدید بنائی مصرف میکردند بدینه است این مصالح جدید از لحاظ زیبائی برای خود قاعده جدیدی را دارا است .

این دو مهندس بزرگترین پیشتدمان تجدید نظر در هنر ساختمان میباشد . آنها در محاسبات خود همان منطق استادان قدیم یعنی امکانات جدید ناشی از مصالح ساختمانی نوین را مد نظر قرار دادند . بدون شک آنها کاری جز شخر زین زمین و مهیا ساختن زمینه نکرده اند دیگران

در دو عکس بالا دو نوع پوشش
شفاف دیده می‌شود که اولی بر
روی شش پایه بتوانی به طول
صد متر از «نروی» و دیگری
پوششی چوبی برای خانه دهستان
کاملاً ساده است

آنها در ساختمانهای کارگاهی از قبیل
کارخانه‌ها یا پل... و غیره بوده است آنهم
با این دلیل که از نظر اقتصادی ماده دیگری
وجود نداشت تا بتواند در پوشاندن دهنده
های پرگز از قبیل بازارهای سرپوشیده،
ایستگاه رامآهن، نمایشگاه و غیره با فولاد
رقابت کند با این همه بدلاً لیل (دکور
معماری) برای آنکه زشته اسکلت فلزی
از نظرها مخفی بماند اگرچه لزومی نداشت
معهداً نما را با بنائی کلاسیک و یا سنگ
می‌پوشاند که بعنوان تمویه میتوان
Gron - Matthes پاریس را نام برد. که
هر گاه مصالحی که در این اثر بعنوان دکور
بکار برده‌اند، برداریم باز هم ساختمان زیبا
و قشنگ خواهد بود.

بنایله تحقیقات را گرفتند. فولاد ماتند
بن هنوز استیل نهانی مربوط به خود را نگرفته
است که ماده دیگری هائندیلاتیک سعی دارد
بعنوان مصالح بنائی جزء مصالح معماری
ساخته شود:

همه میدانیم که بن آرمه در کشور
برزیل پایه و اساس معماری جدید را تشکیل
میدهد با وجود اینکه باید بن آرمه را
اختراع فرانسویها داشت معهداً در این
کشور اگر از ساختمان بن آرمه بدون
هیچگونه پوشش بهمان نحو که از قاب در
می‌آید استفاده شود بن آرمه بدل در
حساب می‌آید. زیرا از این ماده ساختمانی
در ابتدا بعنوان مواد پرکننده استفاده می‌شود.
و آنرا بجای موادیکه دارای خواص مشترک
بودند بکار میبرندند اگر نه تن آرمه از
تیر چوبی بصرف تزیینکر بود تیر بن آرمه
ساخته میشود وی آنرا رنگ کرده و شکل
چوب در میاورندند و یا آنکه با ساختن
ستف کاذب تیر بن آرمه را از انظار مخفی
مینمودند. آیا جالب نیست که شکل تیرهای
بن آرمه بزحمت از چهار گوش یعنی از فرم
چهار تراشهای چوبی خارج شود؟

از این رو اگر ماده ساختمانی جدیدی
در اینها بعنوان پرکننده بکار برده شود این
ماده تمیتواند موجودیت خود را کاملاً شان
دند مگر وقتیکه هنرمندان از خاصیتیکه
ماده جدید را از مصالح ساقی تمایز می‌سازد
استفاده کنند. ولی تشخیص و تمایز خواص
مواد جدید در صلاحیت پخش فنی است.

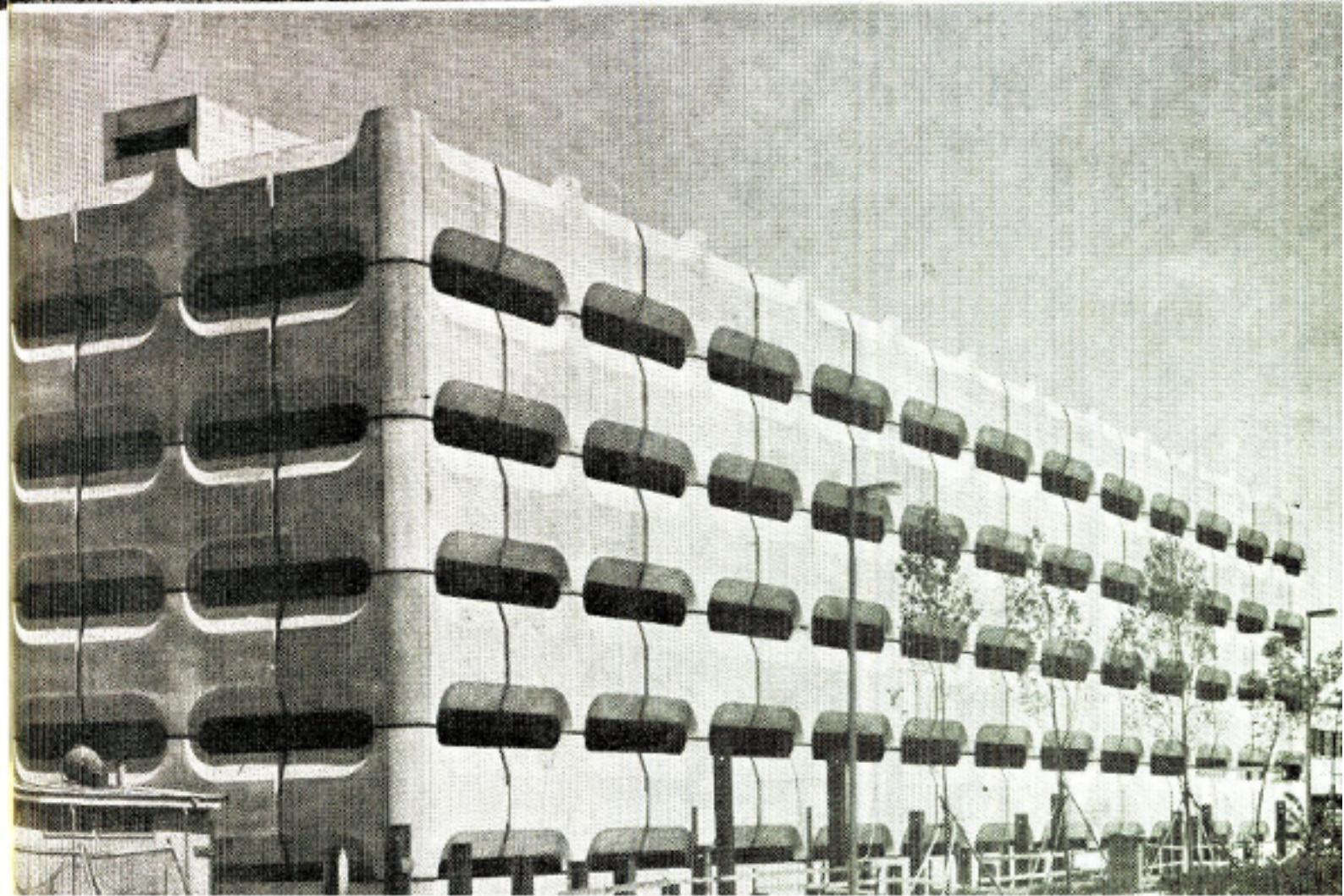
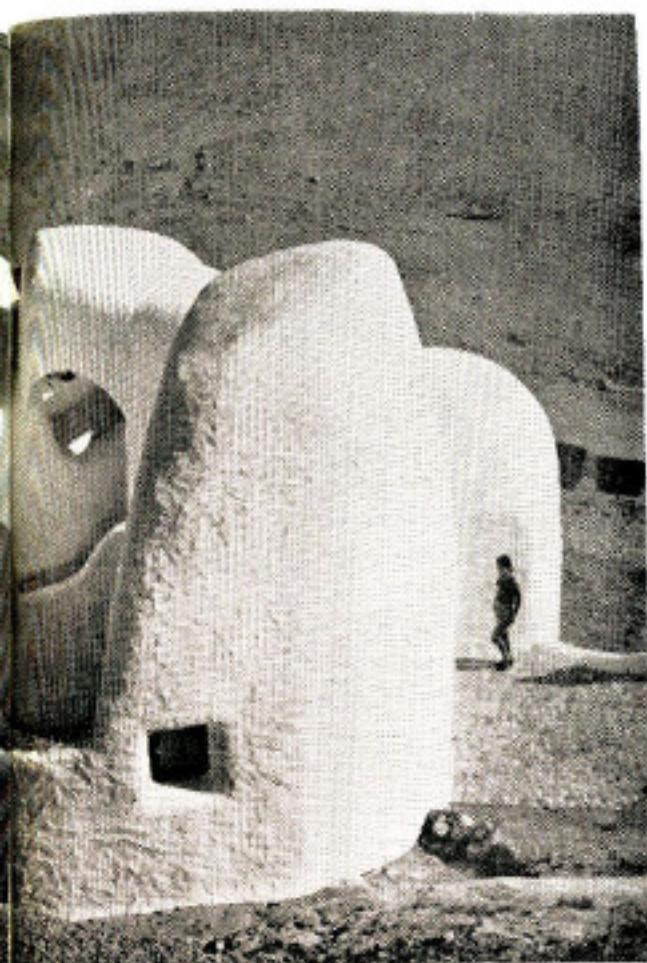
در چهل سال اخیر مصالح جدید
چندی در اختیار هنرمندان گذارده شده
است بدیهی است پیش قدم بودن کار آسانی
نیست باستی با (زیائی) و (محلبات
فنی) عمر خود مبارزه کند.

تاریخ تمام مصالح شبیه هم بوده و
ماتند یکدیگر خواهند بود آهن و فولاد
اکنون مقام خود را در معماری امروزه
بدست آورده‌اند حال آنکه در اوائل قرن
بیست در موارد بسیار نادری فولاد و آهن
را در معماری بکار برده‌اند مصرف اصلی

تحولات مصالح ساختمانی

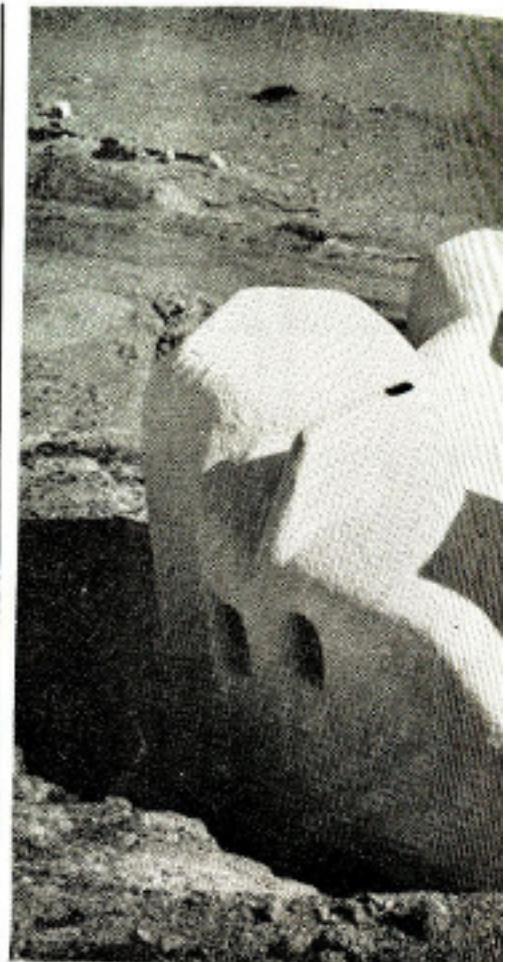
امروز با استفاده از مصالح جدید پلاستیکی
می‌توان اسکلت ساختمان سبک و جدیدی را
به وجود آورد طرح از آندره بلوك

بر فایر بکسیون (پیش ساختگی) امکان جدیدی
را به وجود آورده است ساختمان BMW در مونیخ

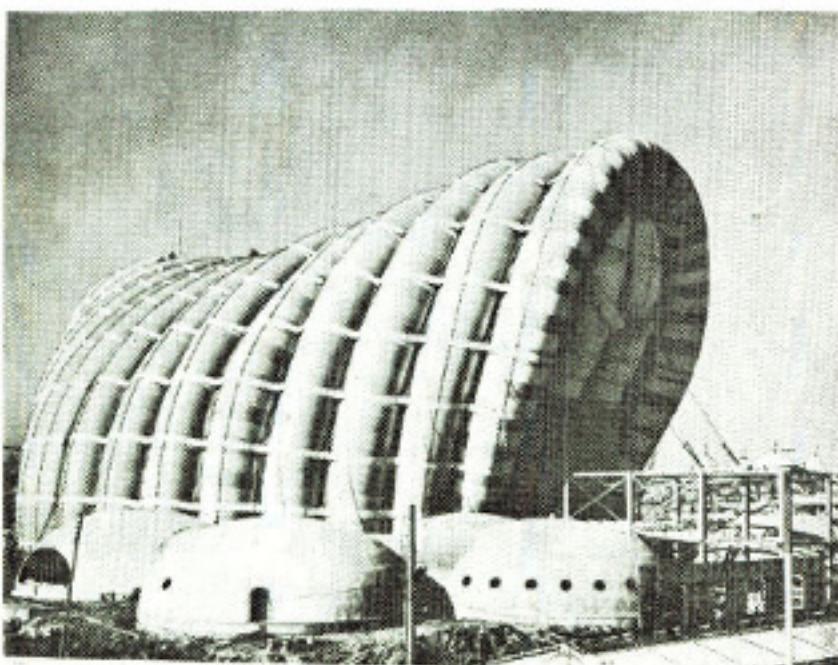

اکتون با استفاده از مصالح جدید پلاستیک و الومینیوم اسکلت ساختمانی سیک جدیدی بوجود آمده و رایه یاک (زیانی) جدید در هنر معماری بنام دیوارهای پرده و یا دیوارهای نازک Mwe-Ridaan کذارده شده است پیدایش بین پیش ساخته از سوی دیگر به معماری معاصر امکان داد تا در جهت توسعه و پیشرفت چشنهای قابل ملاحظه ای بتواند و در گوش و کنار جهان مهندسین بزرگ توانند شاهکارهای بزرگ بوجود آورده و از خود پیادگار گذارند اگر روزگاری بشر از پوشاقدن یک محوطه چند هنری عاجز بود محاسبات ساختمانی و تکنیک جدید در عین حال که اجزاء داده است نه تنها ذوق و سلیقه هنرمندان جامه عمل پوشید بلکه پوشاقدن محوطه های بسیار بزرگی را نیز مانند هال بتن آرمه با دهنده ۳۰۰ متر از قطعات پیش ساخته شده بتن آرمه بشکل تیرقوسی مشک و نمایشگاه دائمی پاریس واقع در میدان دفاع که اجزاء داده یا راه روس یاک مثلث متساوی الاضلاع که یا راه روس یاک مثلث متساوی الاضلاع که طول هر ضلع آن ۲۲۵ متر میباشد تشکیل میشوند) بالاخره نمایشگاه کاراکاس با گنجیدی پنطر ۱۸۰ متر و با گالری اطراف بعرض ۷۵ متر که مساحت زیربنای جمعاً ۹۰۰۰۰ متر مربع میباشد و در زیرزمین آن ۳۰۰۰ نماشین میتواند جای گیرد امکان پذیر ساخته است .

غرفه گروه فوجی در نمایشگاه جهانی اوزاکا ۱۹۷۰

چون پماده جدید ساختمانی یعنی پلاستیک بیندیشیم قطعاً تاریخ درباره این ماده نیز تکرار خواهد شد یعنی مواد پلاستیک ابتدا بعنوان پر کننده مصرف خواهد شد . مواد پلاستیکی که شیوه چوب ساخته میشوند دارای این حسن هستند که حشرات آفراء از بین فربده و مقاومت آن در مقابل کاهش نیز قضمیں میگردد بدینه است از لحاظ قیمت گرانتر از چوب میباشد مواد پلاستیک بجای شیشه و صفحات موجدار نیز بکار برده میشود تیرها ، سقفهای پلاستیک بالاخره اکتون نمونه کامل یاک خانه از مواد پلاستیک با تولید کامل از مواد چینی برای تاسیسات بهداشتی منازل ساخته شده است . امروزه انواع و اقسام مختلف مواد پلاستیک در اختیار سازندگان میباشد . ولی برای آنکه بتوان این ماده را در ساختمان عمومیت داد کافی است آنرا بعنوان جانشین ماده ساختمانی دیگر بلکه با توجه به مخصوصیاتی که آنرا از مواد ساختمانی دیگر متفاوت میباشد بکار برد . این موضوع خود یک مسئله آزمایشی و بالاخره مسئله ساختن میباشد .

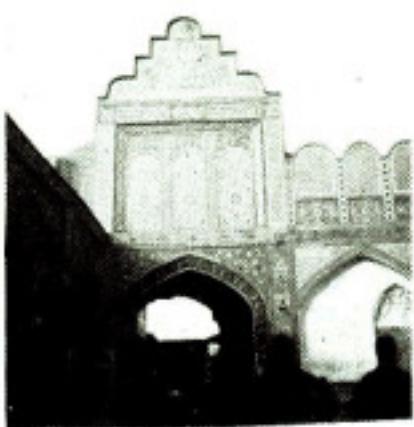

آرشیو ملی هسکن

ازدکتر کاظم ودیعی

آیا آرشیوی در کشور وجود دارد که از نشاهای اینه نواز مانند: کاخ مجلس سنا - هتل هیلتون ساختمان شرکت نفت، ساختمان بلاسکو، ساختمان آلومینیوم، تالار و ... (که عکسهاشی از این بناها در این صفحات چاپ شده است) وبا بنهایی که با گذشت زمان آنها را خراب می کنند، نگهداری به عمل آید ؟

نمای مجلس سنا

زمان زمانی است که بنای شهرداری به آن زیائی باید خراب شود و در مقابلش بنای شهریانی بیادگار بماند.

است همه مردم به آهن نیش و سپس به پروفل و آلومینیوم رو میبرند و شما در سالهای که فروش جواز چوب و سیله تجیبی بود دیدید که همین چوبها هیزم میشوند و زغال و یا پخارچ صادر میشند اما در داخل شهر تهران ناگهان همه نجارها آهستگار شدند همین مثال را در مورد دیگر مصالح ساختمانی تعمیم دهید و خواهید دید که یکی از علل اختلاط سبک معماری ملی ما شفعت بخش دولتی در ارشاد مردم سمت تهیه مواد و مصالح ساختمانی منتسب با محیط ایران بوده است و لازم به تذکر نیست که بیانی انتخاب مواد و مصالح نامتناسب آنها بسدون شک در سبک پنا تأثیر میکنند. عامل دیگر این بود که ما دچار سه عامل افزایش سریع جمعیت و توسعه اقتصادی و رفاه و بدی کهنه‌گی مساکن شهری بوده‌ایم و قادر نشدم همراه با توسعه زندگی و رفاه مردم آموزش کافی هم پانها بدیم. در تهران رشد جمعیت از طریق مهاجرت واقعاً غیرعادی بود و تا همین روزها کمبود مسکن چه برای مردم چه برای ادارات و موسسات مشکل بزرگ دولت بوده و هست. این بود که ما توانستیم مساکن زود و خوب نهیه کنیم.

خران و زیان ما در زمینه مسکن و پشتیا زدن بمناسبت ملی و اصول خانه‌سازی منحصر بهتران نبود بدینختی بزرگ وقتی شروع شد که شهرستانها در نهضت نوسازی خود، آلت دست معماران خام اندیشه تهران شدند بطوریکه جاذبه قدرت سیاست تهران آنها را به تقلید و تبعیت از سبک خانه‌ها و بنای‌های تهران «یقوق خودشان تهرانی ساز» واداشت و نقش و سبک و مصالح مصرفی تهران درست یمانتند بعثت‌نامه‌های اداری آن همراه با نفوذ سیاسی تهران به مهاجای مملکت رسوخ کرد و پس از ویران کردن معماری ملی در شهرها فوjet به شهرک‌ها و مراکز

مساکن و بناها و ساختهای از نقطه نظر اطباق آنها با احتیاجات و هدفها و انعطاف آنها با محیط‌های جغرافیائی در سالهای اخیر بسیار زیاد بوده است و این بتووجهی، خسران دیگری را نیز بدبایل کنانده و آن نفی و رد معماری ملی و گرایش کاذب بسوی معماری تجمیلی فرنگیان و سبک‌هایی که صرفاً از غلبه تکنیک است و نه عامل دیگر. جامعه‌ها همراه با تحول مادی خود توسعه زندگی شهری و نهضت ساختمانی را آغاز کرد. اما این جامعه در انتباش و اخذ وسائل جدید زندگی چنان دستپاچه بود که روحیه تازه‌بدوران رسیده‌ها را در پناهای خود بخش ساخت. و بنظر من در این مورد بخش دولتی و بخش خصوصی هر دو بیک میزان گرفتار این عجله و شتاب بودند. تحول اساسی در بنادر ایران از تبدیل گل پدخت و سیس از تبدیل خشت به آجر شروع شد و طاق گنبدی و ضربی سریعاً جای خود را به تراهن داد و ستون از میان برفت و پنجره‌های بزرگ و درهای چوبی و طاق‌تهاها بنگهان از چشم‌ها افتادند و معماری ملی ما بواقع مهندم شد.

در این میان نقش سودجویان وارد کننده مصالح ساختمانی و غرب‌زده‌های از طاق فرنگ افتاده که جز چند نشسته معماری از حفظ نبودند در ویران‌گردن این اصول ملی بهمان اندازه موثر بود که ندامن کاریهای دولت در تأمین مواد و مصالح متناسب با محیط. یعنوان مثال چوب را بکیریم وقتی دولت و یا بخش خصوصی یکمل و ارشاد دولت قادر نیاشد از اینهمه جنگل‌های خداداد چوب خوب و خنک و اشیاع شده، چوبی که از آن بتوان در و پنجره با دوام ساخت، چوبی که ظرف مدتی تقویج و تاب بر تدارد و در اختیار بنگشته‌گان قرار دهد. بدینه

مخصوصاً در ساختن خانه‌های سازمانی بسک و مصالح ساختمان مناسب با منفعته سیاست محلی و ملی را دخالت دهد ولکن تجربه خانه‌های سازمانی مثلاً پندر عباس و میناب و شیراز عجز مجریان را به قیوت رسانید. اگر نهضت ساخته‌ان ایران در آینده باید سیاستی را تعیین کند و جهت‌یابی ملی تماشی باز هم باید دیده‌ها را متوجه وزارت آبادانی و مکن داشت. حق هم همین است قلصه پیدایش این وزارت‌خانه هم این بوده که آباد کند و مکن نهد و در آیندو کار از سن ملی الهام گیرد و گرنه هر مقاطعه کاری پلد است خشت روی خشت نهد. مهم اینست که خشت را مناسب با زمان و مکان‌سازیم و بکار ببریم و رویهم نهیم. گناه گذته را نباید پگردیم فرد و یا سازمان خاصی گذارد چه این سازمانها، نویات از آنند که مسئولیت‌های سنگین را قبول کنند. این است که مردم بعد از جنگ سخت غرب زده شدند و جمله هنرهای ملی ما در مقابل هجو تکنیک غرب ساخت و از دنده مردم مقلدیم شده‌اند خود یعنی مجریان نگاه می‌کردند و قیمت دیدند که دولت خود در سند حمایت هنر و معماری ملی نیست و اینه خوش بسک را خراب

و محدود بجهار دیوارشان نیست آنها غالباً بدون محاسبه قضاي خارجي و محيد اطراف ساخته شدند و بهمان اندازه که هلا در ساخته‌ان پلاسکو محاسبه زیبائی و بسک ملی و رفاد از بات پارکیگ و غیره نمده در ساختن بانک مرکزی نیز از این محاسبه بدور مانده‌ایم و شرکت نفت با آنهمه امکانات توانست نیازمندیهای ۱۰ سال بعد خود را بیشینی کند. این قبیل بناها واقعاً جز یک دهن کجی کودکانه بر سیمای شهر نیستند. زمان زمانی است که بنای شهرداری با آن زیبائی باید خراب شود و بنای ساخته‌ان پلاسکو را تعطیلم کنیم. زمان زمانی است که انسان در چهار ضلع میدان توپخانه و قفقی چشمش ساخته‌ان بانک بازگانی می‌افتد حالت شوق بیوی دست میدهد و در مقابلش بنای شهربانی اشک از دیده جاری می‌سازد. زهی برو توجهی.

بنچ شش سال گذته آغاز مرحله جدیدی بود در طرز بنا باینمی که در شمال شهر طبقه‌ای مرقه بازگشت بسوی سن معماری ملی را آغاز کردد و دولت هم به تعییت از سینه‌نارهای متعددی که در زمینه مسکن برای کرد کوشید تا در بعضی اقدامات خود

بنچ‌ها و روستاهای رسید و عواملی مانند دیال آورد این فوایدی هم سخت تحت تأثیر نجومی و نوگرانی‌های عالم معماری و مقاطعه کاران تهران قرار گرفت و دیدم که بولهای مردم و اعنان دولت در این مناطق منجر به چند معماری زشت و چه بناهای فامتناسبی شدک در بسیاری از موارد حتی دهقانان زلزله‌زده مردم بخانمان از سکوت در آن خودداری کردند براین سخنان، مساکن روستائی مانند آنچه در نهب و داسفهان و سراسر منطقه بونین زهرا و شهر جدید لار و آپارتمانهای کن زیبا؟ و خانه‌های «دوغا» ذیر و دوتا رو و یکی هم روی سرش «جنوب غربی و مساکن شیشه بزرگ و پنجه آسانی مدرن شمال و مرکز شهر و خانه‌های پشت بام حلیم شیراز و شیر و آنیهای آهن سفید شمال شاهداند و خلاصه هرجا و در هر قدم امروز میتوانید شکست نهضت کاذب معماری مدرن را بینید. مساکن جدید فقط با حفاظت بسک معماری وجهه پیروی آنها مور دایر ادنیست اجزاء و مصالح واستخفافات و عریشات آنها نیز شدیداً قابل انتقادند، خانه‌ها و بناها عیشان منحصر به خودشان

میدان توپخانه ساخته‌ان قدیم شهرداری — عکس متعلق به قبل از سال ۱۳۰۵ می‌باشد

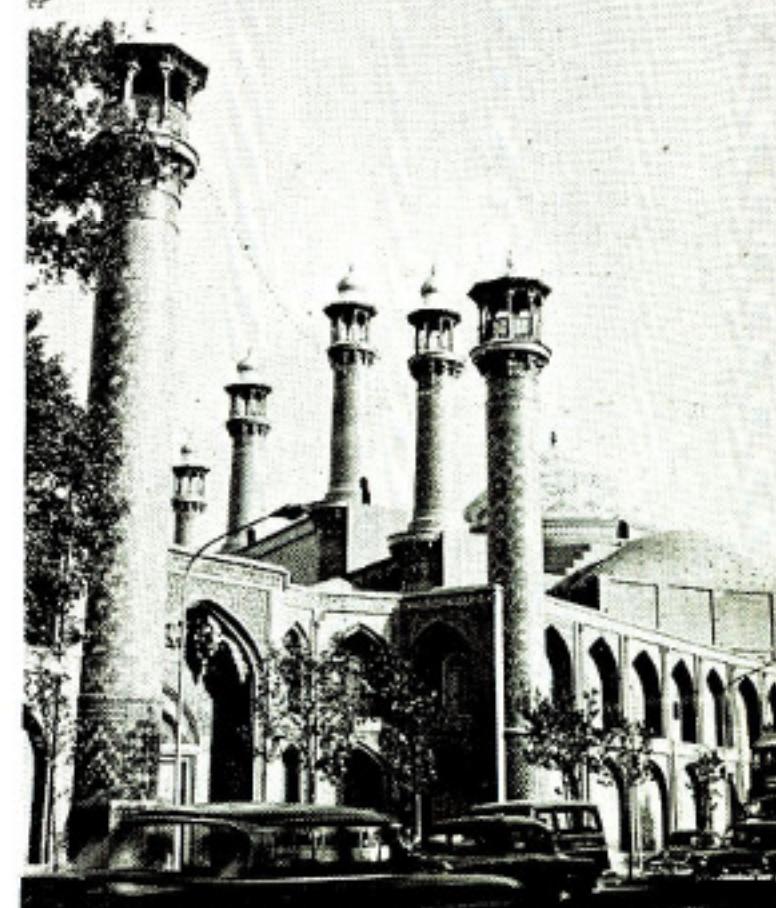
میکند فکر کردن لاید در فرنگی بازی و فرنگی سازی و سنت شکنی، خاصیتی هست که در حفظ و صیانت هنر ملی و تبعیت از محیط نیست. اینهم هست که غالباً مجریان ما مسکن را از عقوله فن و نکنیک میدانند و مدام در صددند که هر عامل طبیعی را بزور تکنیک و پول مغلوب کنند در حالیکه عوامل طبیعی را باید رام کرد و نه مغلوب زیرا هر عامل طبیعی فی نفسه مضر نیست بلکه شدت و قدرتش ممکن است بما آسیب رساند.

بنابراین باید بآن منعطف شد و آنرا پخته گرفت. اینرا باید دانست که مسکن مظہر مقابله انسان با طبیعت است و اتفاقاً آن بمعیظ در زمینه نوع مواد و مصالح ساختمانی و اجزاء و استحقاقات و سبک و معماری آن لازم الرعایه و یکی از اصول و مبانی جغرافیای مسکن است. بنابراین باید با دیدی منعطفی و علمی برآغ مسکن رفت و این کاریست درخور و شان آبادانی و مسکن و اما وزارت مسکن قبلاز اقدامات وسیع اجرائی باید بیک کار مهم دست زند و آن تهیه یک آرشیو ملی ماسکن برای سراسر کشور. در این آرشیو باید انواع اصلی ماسکن مناسب با محیط و منطقه ثبت و ضبط شود و سهی بهنگام اجرا از آن مایه کثیر ند ایجاد چنین آرشیو و خزانه‌ای هم بخش خصوصی و هم بخش دولتی را بکار آید. امروز واقعاً هم مردم و هم دولت وقتی میخواهند بناشی کنند مستحصل و درمانده‌اند یعنی نیبدانند چگونه بسازند و از کجا و از کدام منبع و مخصوص الهام گیرند بهمین دلیل هر دو بخش دولتی و خصوصی در چنگ مقاطعه کاران اسیر می‌افتد و آها هم باقتضای منافع خود عمل می‌کنند.

در حالیکه اگر مرکری و منبع آگاه اسناد لازم را در اختیار مقاضیان نهد و بگوید در فلان منطقه برای فلان هدف باید چنین یا چنان مصالح و سبک را انتخاب کند و چه صرفه‌جوشی عمده‌ای در سرمایه و نیروها خواهد شد و آرزوی همگان حداقل در مورد سبک بنابرخواهد آمد اینکار مشک نیست. مثار خارجی و طراحان بین‌المللی را نیاز ندارد و در چهارچوب همین وزارت آبادانی و مسکن و بندت مهندسان و محققان ایرانی عملی است که اگر اراده شود بهم خود همه تلاشها را در این سو بکار بسته و نیروها را بسیج خواهیم کرد. امید که در وزارت آبادانی و مسکن بفکر حل ریشه‌ای قضایا باشند.

بنابراین
مسکن
برای
دولت
و مصالح
طبیعی

هر و معماری